

ეკონომიკური
ტენდენციების
კვარტალური მიმოხილვა

მოკლე შეჯამება

- წინასწარი მონაცემებით, ეკონომიკურმა ზრდამ 2021 წლის მეოთხე კვარტალში შეადგინა 9.5 პროცენტი
- ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასება საქართველოსთვის 2021 წელს: 10.6 პროცენტი
- მეოთხე კვარტალში წლიურმა ინფლაციამ შეადგინა 13.1 პროცენტი, ხოლო საბაზისო ინფლაციამ - 6.1 პროცენტი
- ექსპორტი გაიზარდა წლიურად 34.2 პროცენტით
- იმპორტი გაიზარდა წლიურად 31.6 პროცენტით
- ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლი მნიშვნელოვნად გაიზარდა საბაზო ეფექტის გამო, თუმცა ჯერ კიდევ რჩება 2019 წლის დონეზე დაბლა
- რეფინანსირების განაკვეთი გაიზარდა და შეადგენს 10.5 პროცენტს

ს ა რ ჩ ე ვ ი

რეალური სექტორი	4
ეკონომიკური ზრდა	4
დასაქმება და უმუშევრობა	6
ფასების დონე	7
რეგიონის ეკონომიკური მიმოხილვა	9
საგარეო სექტორი	11
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი	11
საგარეო ვალი	12
პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები	12
საგარეო ვაჭრობა	13
ტურიზმი	14
ფულადი გზავნილები	15
სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება	16
გაცვლითი კურსი	17
ფისკალური სექტორი	18
ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება	18
საქართველოს სახელმწიფო ვალი	20
მონეტარული სექტორი	21
კერძო სერტორის ლარიზაცია	21
სესხების მიმოხილვა	22
დეპოზიტების მიმოხილვა	23
მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი	24
საპროცენტო განაკვეთები	25

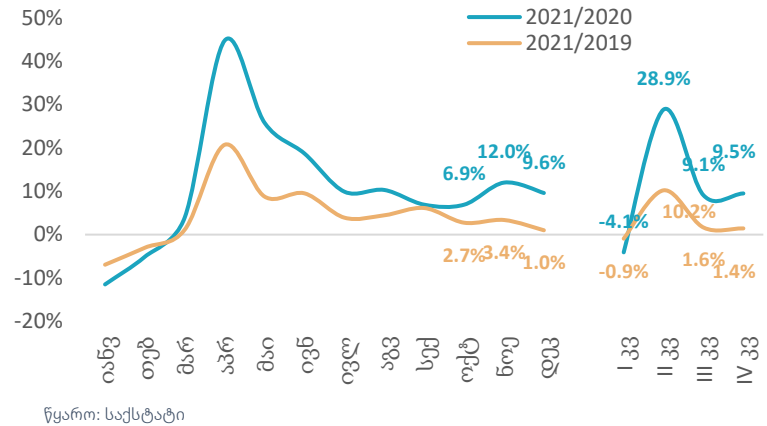
რეალური სექტორი

ეკონომიკური ზრდა

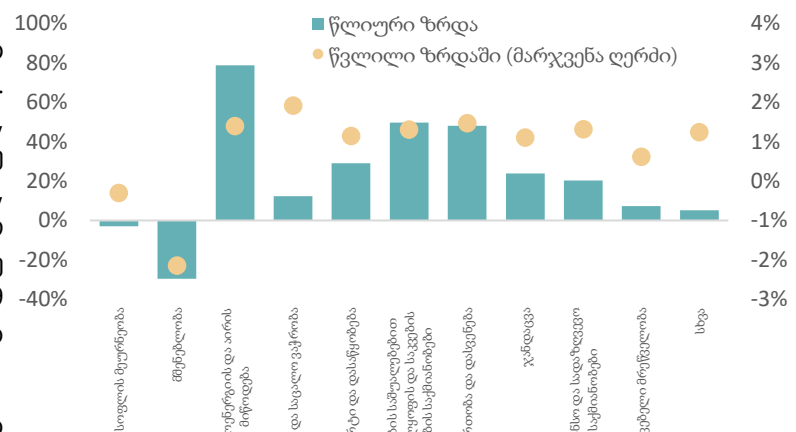
წინასწარი მონაცემებით, 2021 წლის მეოთხე კვარტალში რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით საშუალოდ გაიზარდა 9.5 პროცენტით. ამავე დროს, 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ეკონომიკურმა ზრდამ შეადგინა 1.4 პროცენტი. აღნიშნული ზრდა მნიშვნელოვნად გამოწვეულია საბაზო ეფექტით და პანდემიის წინა ეტაპებზე გადავადებული მოთხოვნის მიმდინარე პერიოდებში რეალიზაციით და რეგიონში ეკონომიკური მდგომარეობის გააქტიურებით. კერძოდ, მეოთხე კვარტალში ექსპორტი წლიურად გაიზარდა 34.2 პროცენტით, ხოლო იმპორტი წლიურად გაიზარდა 31.6 პროცენტით. ამავე დროს, 2019 წლის მეოთხე კვარტალთან შედარებით, ექსპორტი გაიზარდა 18.6 პროცენტით, ხოლო იმპორტი გაიზარდა 10.1 პროცენტით. ვაჭრინაციის პროცესის ნელი ტემპი ანელებს ტურიზმის სექტორის აღდგენის პროცესს. საგარეო მოთხოვნა ზრდას განაგრძობს, თუმცა, ტურიზმის გათვალისწინებით, პანდემიამდე არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით, შემცირებული რჩება. საერთაშორისო მოგზაურებისგან მიღებული შემოსავალი მეოთხე კვარტალში წლიურად გაიზარდა 8-ჯერ, თუმცა 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით ადგილი აქვს 66.3 პროცენტთან შემცირებას.

2021 წლის დასაწყისში გაუარესებული ეპიდემიოლოგიური ვითარების გამო, ადგილი ჰქონდა რიგ შეზღუდვებს, რაც ხელს უშლიდა ეკონომიკური აღდგენის პროცესს. შესაბამისად, პირველ კვარტალში რეალური მშპ წლიურად შემცირდა 4.5 პროცენტით. მოსალოდნელზე უფრო სწრაფი აღდგენა მოხდა 2021 წლის მეორე კვარტალში. წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტი გაიზარდა 28.9 პროცენტით, ხოლო 2019 წლის მეორე კვარტალთან შედარებით, 10.2 პროცენტით. რაც შეეხება მესამე კვარტალს, 2020 წელთან შედარებით ზრდა 9.1 პროცენტზე დაფიქსირდა, ხოლო 2019 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით კი ზრდამ 1.6 პროცენტი შეადგინა. მესამე კვარტალში მნიშვნელოვანი წილი მშპ-ს ზრდაში შეიტანა ექსპორტის კომპონენტმა, რომელიც რეალურ გამოსახულებაში წლიურად გაიზარდა 48.1 პროცენტით და შეიტანა 16.3 პ.პ. კონტრიბუცია. ამავე დროს, რეალურ გამოსახულებაში მოხმარება

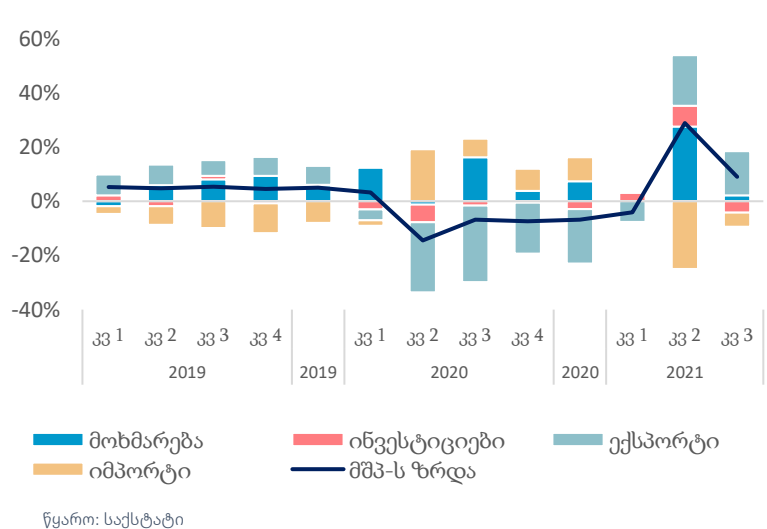
დიაგრამა 1: ეკონომიკური ზრდა

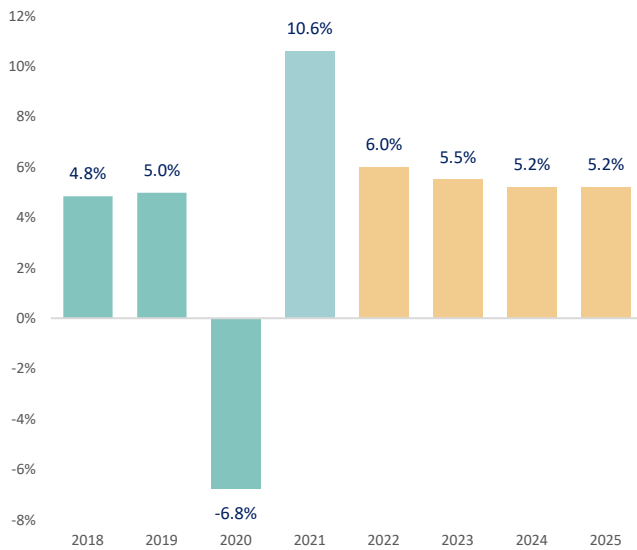
დიაგრამა 2: სექტორების რეალური ზრდა, 2021 III კვარტალი

დიაგრამა 3: ეკონომიკური ზრდის დეკომპოზიცია

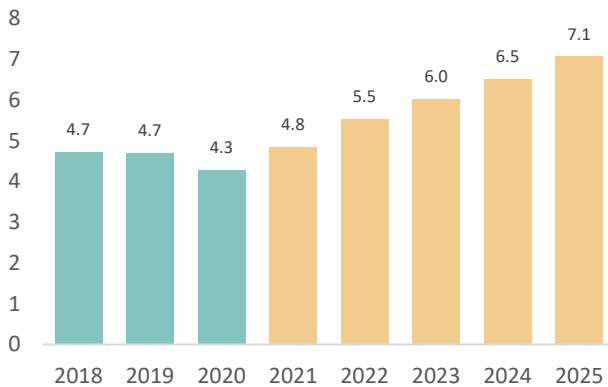

დიაგრამა 4: ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 5: მშპ მოსახლეობის ერთ სულზე, ათასი აშშ დოლარი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

წლიურად გაიზარდა 2 პროცენტით და შეიტანა 2.2 პ.პ. წვლილი, რასაც ტურიზმის სექტორის ნაწილობრივი აღდგენაც უწყობდა ხელს. მეორე კვარტალში არსებული მკვეთრი ზრდა აიხსნება მაღალი საბაზო ეფექტითა და პანდემიის წინა ეტაპებზე გადავადებული მოთხოვნის მიმდინარე პერიოდებში რეალიზაციით. მესამე კვარტალში ზრდა აღინიშნა მრავალ სექტორში. კერძოდ, მნიშვნელოვანი წვლილი ზრდაში შეიტანა შემდეგმა საქმიანობებმა: ელექტროენერგიის და აირის მიწოდება (78.8% წ/წ, 1.4 პ.პ. წვლილი ზრდაში), განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფის და საკვების მიწოდების საქმიანობები (49.8% წ/წ, 1.3 პ.პ.), გართობა და დასვენება (48.1% წ/წ, 1.5 პ.პ.), ტრანსპორტი და დასაწყობება (29.0% წ/წ, 1.1 პ.პ.), ჯანდაცვა (23.8% წ/წ, 1.1 პ.პ.), საფინანსო და სადაზღვევო საქმიანობები (20.3% წ/წ, 1.3 პ.პ.), საბითუმო და საცალო ვაჭრობა (12.3% წ/წ, 1.9 პ.პ.), დამამუშავებელი მრეწველობა (7.3% წ/წ, 0.6 პ.პ.). ხოლო კლებაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა შემდეგმა სექტორებმა: მშენებლობა (-29.7% წ/წ, -2.1 პ.პ.), სოფლის მეურნეობა (-2.9% წ/წ, -0.3 პ.პ.).

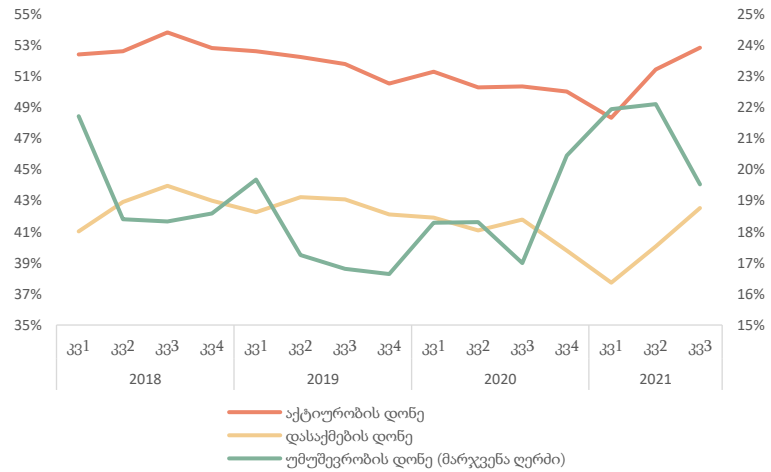
2022 წლის განმავლობაში ზრდა მნიშვნელოვნად იქნება დამოკიდებული სოციალური დისტანცირების შეზღუდვების შერბილებაზე და უცხოელი ვიზიტორების რაოდენობაზე, რაც, თავის მხრივ, მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული ვაქცინაციის პროცესზე, რომელიც დაიწყო 2021 წლის მარტში, თუმცა მიმდინარეობს ნელი ტემპებით. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს პროგნოზის მიხედვით, 2022 წელს მოსალოდნელია 6.0 პროცენტის ეკონომიკური ზრდა, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება შიდა მოთხოვნის ზრდით და ბიუჯეტში გათვალისწინებული ფისკალური სტიმულების ღონისძიებებით. 2022 წლიდან ეკონომიკა გააგძელებს საშუალოდ 5.5 პროცენტის ზრდას, 2022-2025 წლებში.

დასაქმება და უმუშევრობა

2021 წლის მესამე კვარტალში უმუშევრობის დონემ 19.5 პროცენტი შეადგინა, რაც 2.6 პპ-ით ნაკლებია წინა კვარტლის მნიშვნელობაზე და 2.5 პპ-ით მეტია წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით. მათ შორის, უმუშევრობა ქალაქად შეადგენდა 21.1 პროცენტს (+1.9 პპ წ/წ), ხოლო სოფლად - 17.2 პროცენტს (+3.5 პპ წ/წ). უმუშევრობის ყველაზე მაღალი დონით 15-24 და 25-34 ასაკობრივი ჯგუფები გამოირჩევა. 2021 წლის მესამე კვარტალში ეკონომიკურად აქტიურმა მოსახლეობამ შრომისუნარიანი ასაკის მოსახლეობის (15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობა) 52.8 პროცენტი შეადგინა. 2021 წლის მესამე კვარტალში, ქალების ჯგუფში უმუშევრობის დონემ შეადგინა 16.6 პროცენტი, ხოლო მამაკაცების ჯგუფში, აღნიშნულმა მაჩვენებელმა შეადგინა 21.7 პროცენტი.

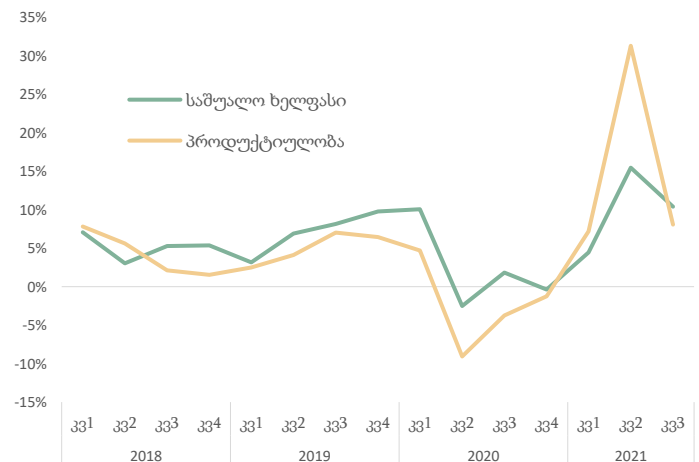
2021 წლის მესამე კვარტალში დასაქმებულთა რაოდენობა გაიზარდა 1 პროცენტით წინა წლის შესაბამის კვარტალთან შედარებით, ხოლო 1 პროცენტული პუნქტით გაზრდილია დასაქმების დონე. ამავე პერიოდში უმუშევართა რაოდენობა წლიურად გაიზარდა 19.6 პროცენტით. რაც შეეხება პროდუქტიულობას (რეალური გამოშვების შეფარდება დასაქმებულთა რაოდენობაზე), წლიურად გაიზარდა 8.0 პროცენტით. ამავე დროს, 10.4 პროცენტით გაიზარდა დასაქმებულთა საშუალო ნომინალური ხელფასი, რომელიც 2021 წლის მესამე კვარტალის მდგომარეობით შეადგენს 1369 ლარს.

დიაგრამა 6: შრომის ბაზრის ინდიკატორები

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 7: პროდუქტიულობა და დასაქმებულთა საშუალო ხელფასი (წლიური ცვლილება, %)

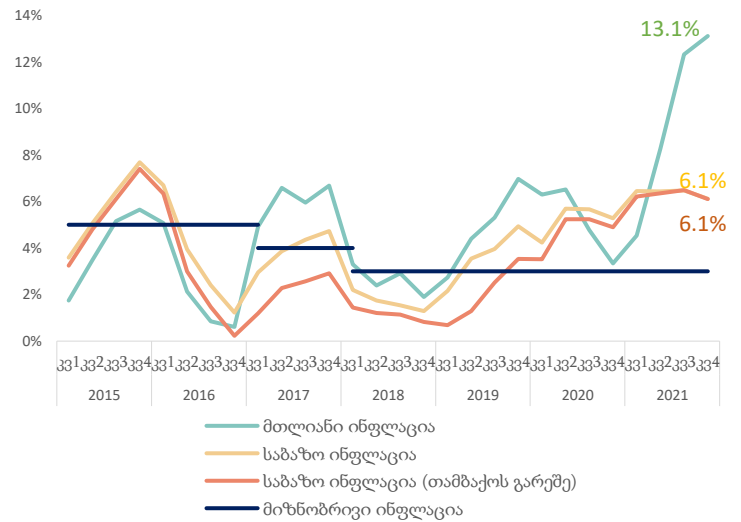
წყარო: საქსტატი

ფასების დონე

2021 წლის დასაწყისიდან შეინიშნება წლიური ინფლაციის მიზნობრივ მაჩვენებელთან მნიშვნელოვანი გადაჭარბება. აღნიშნულის მიზეზს ძირითადად წარმოადგენს მიწოდების მხარეს არსებული ფაქტორები, როგორც არის საერთაშორისო სასაქონლო ბაზრებზე მნიშვნელოვნად გაძვირებული პროდუქცია და გლობალურად სატვირთო ტრანსპორტირების ხარჯების მკვეთრი ზრდა. ამავე დროს, წლიური ინფლაციის მაჩვენებელზე ასევე გავლენა იქონია კომუნალური გადასახადების ცვლილებამ, რადგან სუბსიდირების პროგრამის დასრულებამ აღნიშნული საქონლის ინფლაციის მაჩვენებელი იმაზე მეტად გაიზარდა, ვიდრე თავდაპირველი შემცირება იყო და მთლიანი ინფლაციის მაჩვენებლის მატება გამოიწვია. ასევე ინფლაციაზე გავლენას ახდენს მნიშვნელოვნად გააქტიურებული შიდა მოთხოვნა, რომელიც აღარ არის ინფლაციის შემამცირებელი ფაქტორი როგორც ეს იყო წინა პერიოდებში, ეკონომიკური ვარდნის დროს. გლობალური ინფლაცია წარმოადგენს საერთაშორისო ორგანიზაციების განხილვის საკითხს. საერთაშორისო ბაზარზე ნედლეულის, ნავთობის, გაზის ფასების ზრდამ და მნიშვნელოვანმა ფისკალურმა სტიმულებმა გამოიწვია ინფლაციური წნეხის ზრდა. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის განახლებული პროგნოზის მიხედვით (ოქტომბერი, 2021), მსოფლიო ინფლაცია გაიზრდება 2020 წლის 3.2 პროცენტიდან 4.3 პროცენტამდე 2021 წელს. 2021 წლის მეოთხე კვარტალში წლიურმა ინფლაციამ შეადგინა 13.1 პროცენტი. აღნიშნული ზრდა მნიშვნელოვნად არის გამოწვეული საერთაშორისო ბაზრებზე ნავთობისა და სასურსათო პროდუქტების მხარდი ფასებით, რაც აისახება ადგილობრივ ფასებში და კომუნალური გადასახადების სუბსიდირების პროგრამის გაუქმებით. ამავე დროს, წინა პერიოდებში გაუფასურებული ლარის გაცვლითი კურსის ზეგავლენით, მაღალ დონეზე რჩება იმპორტირებული ინფლაცია. საბაზო ინფლაცია (თამბაქოს გარეშე) კი მეოთხე კვარტალში გაუტოლდა 6.1 პროცენტს.

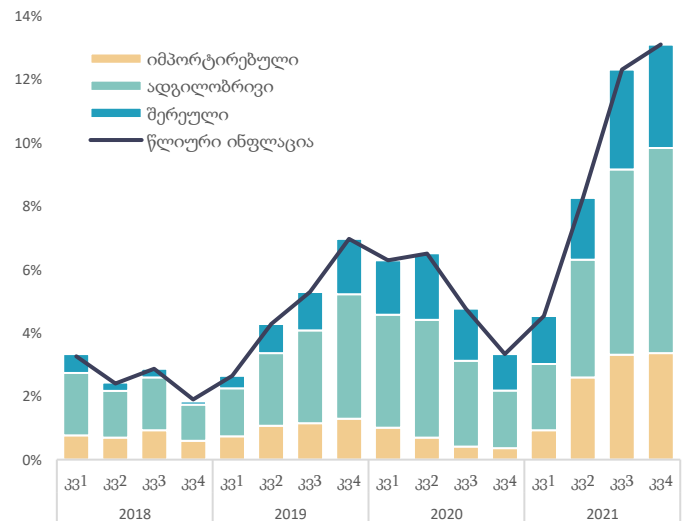
8 დეკემბერს ეროვნული ბანკის კომიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება რეფინანსირების განაკვეთის 0.5 პპ-ით გაზრდის თაობაზე, 10.5 პროცენტამდე, ფასების შემდგომი მომატების თაობაზე მოლოდინების ზეწოლის შესამსუბუქებლად. ეროვნული ბანკის მიხედვით, ინფლაცია მიზნობრივ

დიაგრამა 8: წლიური ინფლაცია

წყარო: საქსტატი, სეზ

დიაგრამა 9: ინფლაციის დეკომპოზიცია

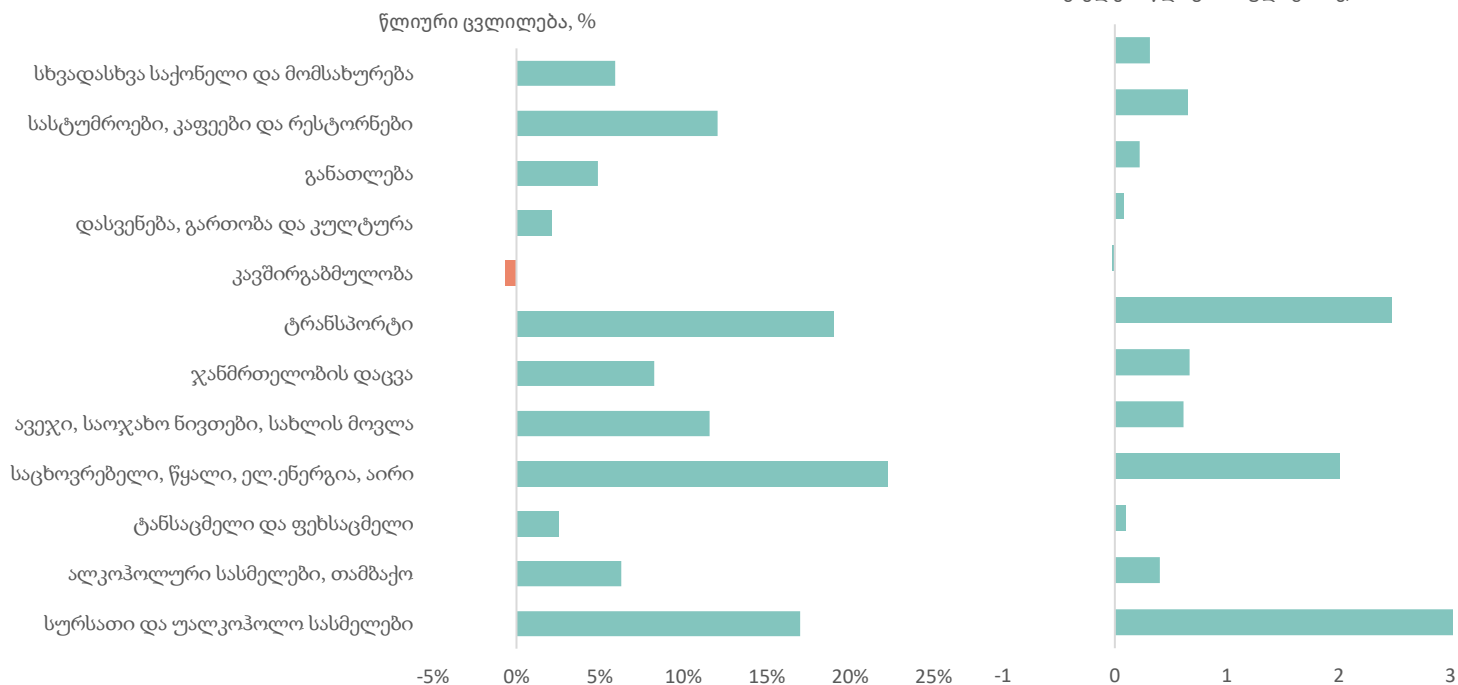

წყარო: საქსტატი, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მაჩვენებელთან დაახლოებას 2022 წლის მეორე კვარტლიდან დაიწყებს.

2021 წლის მეოთხე კვარტლის ჭრილში, ადგილობრივი ინფლაციის წვლილი გაუტოლდა 6.5 პროცენტს, ხოლო იმპორტირებული ინფლაციის წვლილმა შეადგინა 3.4 პროცენტი. აღნიშნული დინამიკა გამოწვეულია სურსათზე ფასის მომატებით და სამომხმარებლო კალათაში სასურსათო საქონლის ჯგუფის მიერ შედარებით მაღალი წონის დაკავებით.

დიაგრამა 10: ინფლაციის დეკომპოზიცია, IV კვარტალი, 2021

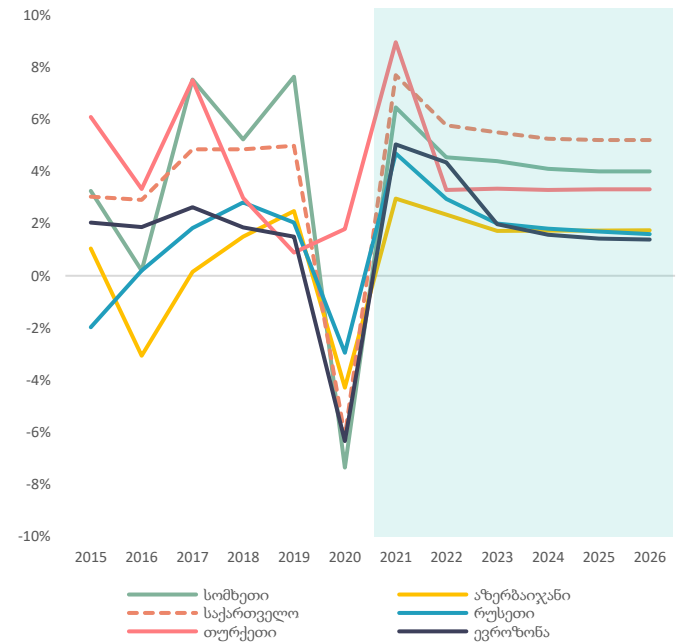
წყარო: სასტატი

რეგიონის ეკონომიკის მიმოხილვა

2020 წელს COVID-19 პანდემიით გამოწვეული რეცესიის შემდგომ, 2021 წელს შეიმჩნევა V ფორმის გლობალური ეკონომიკური აქტივობის გაჯანსაღება. თუმცა ეპიდემიოლოგიური ვითარება რიგ ქვეყანაში ჯერ კიდევ აფერხებს ეკონომიკურ საქმიანობას, რადგან ახალი შტამების გავრცელების ფონზე დაწესებულია შეზღუდვები და გაურკვეველია რა რეაგირება ექნება ქვეყნის მთავრობებს ახალი შტამების გამოჩენისადმი. განვითარებულ ქვეყნებში მზარდი ვაჭვინაციის პროცესი ხელს უწყობს ეკონომიკური საქმიანობის გაჯანსაღებას, ხოლო განვითარებად ქვეყნებში ვაჭვინაცია მიმდინარეობს შედარებით ნელი ტემპებით, რის გამოც ეკონომიკური აქტივობის აღდგენის ტემპი შედარებით სუსტია. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მიერ 2021 წლის ოქტომბერში განახლებული პროგნოზის თანახმად, გლობალური ეკონომიკური ზრდა 2021 წელს იქნება 5.9 პროცენტი გაზრდილი ფისკალური და მონეტარული სტიმულების ხარჯზე, ხოლო 2022 წელს გლობალური ზრდა მიაღწევს 4.9 პროცენტს. განახლებული პროგნოზის მიხედვით, განვითარებული ქვეყნებისათვის მოსალოდნელი ეკონომიკური ზრდა 2021 წელს 5.2, ხოლო 2022 წელს 4.5 პროცენტს შეადგენს. ამავე დროს, მზარდი და განვითარებადი ქვეყნებისათვის მოსალოდნელია 2021 წელს 6.4 პროცენტის, ხოლო 2022 წელს 5.1 პროცენტის ზრდა. სსფ-ის ივლისის პროგნოზის მიხედვით, ევროზონის ეკონომიკური ზრდა 2021 წელს 5 პროცენტს, ხოლო 2022-ში კი 4.3 პროცენტს შეადგენს. აღნიშნული ზრდა განპირობებულია ვაჭვინაციის პროცესის გამო შეზღუდვების შემსუბუქებით, საწარმოო და სამრეწველო სექტორების გაჯანსაღებით და ეკონომიკური აგენტების დადებითი მოლოდინებით, როგორც ინვესტიციების, ასევე - ტურიზმის მხრივ. ოქტომბრის პროგნოზის მიხედვით, ინფლაციის დონე 2021 წელს 2.2, ხოლო 2022 წელს 1.7 პროცენტს შეადგენს.

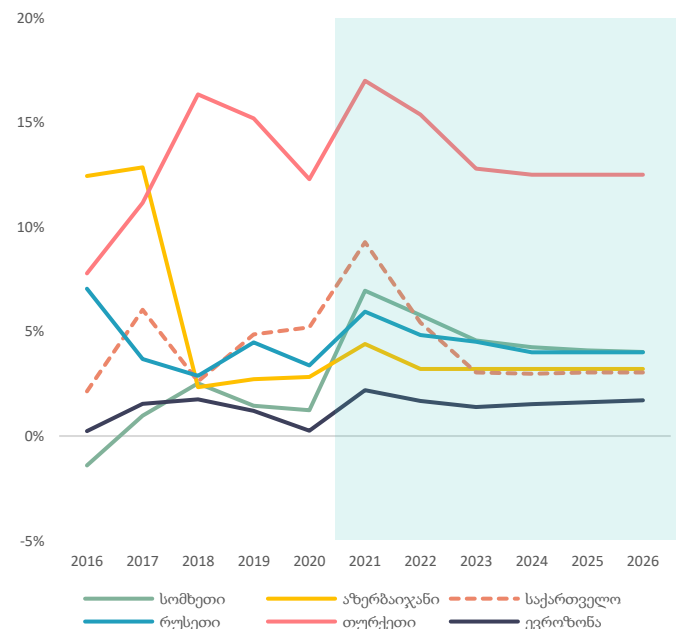
ეკონომიკური აღდგენის პროცესი შეინიშნება ასევე თურქეთში, სადაც ბოლო პერიოდში გაუმჯობესებულია ინვესტიციებთან და ტურიზმთან დაკავშირებული მოლოდინები და ასევე გაიზარდა ექსპორტის მოცულობა და საწარმოო სექტორის აქტივობა. თუმცა, მთავარ გამოწვევად რჩება ლირის გაცვლითი კურსის მერყეობა და მის ფონზე არსებული ინფლაციური წნეხი.

დიაგრამა 11: ეკონომიკური ზრდა რეგიონში

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

დიაგრამა 12: ინფლაცია რეგიონში

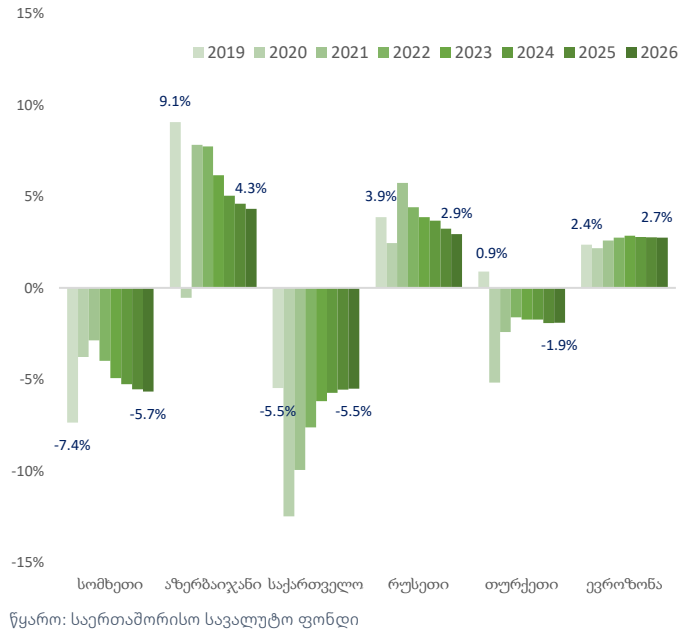

წყარო: საერთაშორისო სავალუტო ფონდი

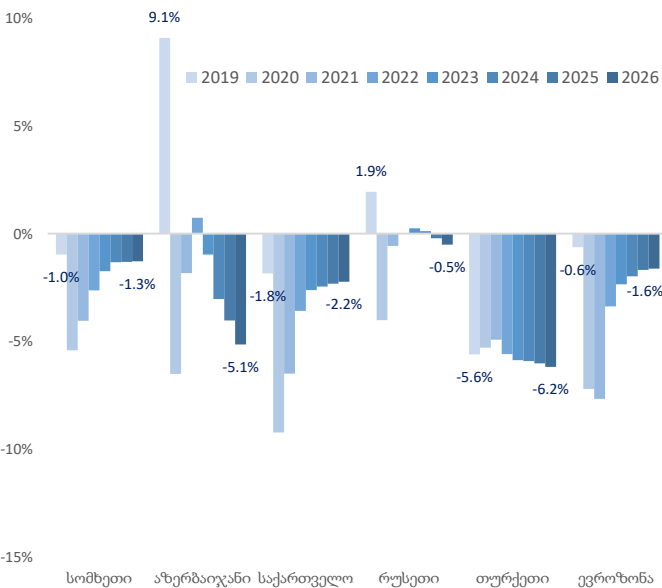
წყარო: International Monetary Fund. World Economic Outlook: Recovery During a Pandemic; Health Concerns, Supply Disruptions and Price Pressures. Washington, DC, October 2021

International Monetary Fund. World Economic Outlook Update: Fault Lines Widen in the Global Recovery. Washington, DC, July 2021

დიაგრამა 13: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

დიაგრამა 14: ბიუჯეტის დეფიციტის შეფარდება მშპ-თან, %

წყარო: International Monetary Fund. World Economic Outlook: Recovery During a Pandemic; Health Concerns, Supply Disruptions and Price Pressures. Washington, DC, October 2021
International Monetary Fund. World Economic Outlook Update: Fault Lines Widen in the Global Recovery. Washington, DC, July 2021

განახლებული პროგნოზის მიხედვით, 2021 წელს თურქეთის რეალური ეკონომიკური ზრდა 9 პროცენტს, ხოლო 2022-ში კი - 3.3 პროცენტი შეადგენს. რაც შეეხება ინფლაციას, მისი მიმდინარე პროგნოზი 2021 წლისთვის 17 პროცენტია, ხოლო 2022 წლისთვის კი 15.4 პროცენტი. მსოფლიოში და ქვეყნის შიგნით ვაჭრინაციის პროცესმა და შეზღუდვების შემსუბუქებამ ასევე დადებითად იმოქმედა რუსეთის ეკონომიკურ მდგომარეობაზე. გაზრდილია სამომხმარებლო ხარჯები და ეკონომიკური აგენტების დადებითი მოლოდინები. გარდა ამისა, მსოფლიო ბაზარზე ნავთობის საერთაშორისო ფასის ზრდამ ასევე გააუმჯობესა რუსეთის საგარეო სექტორი. სსფ-ის შეფასებით, 2021 წლის ეკონომიკური ზრდა რუსეთში 4.7 პროცენტით განისაზღვრა, ხოლო 2022-ში კი მოსალოდნელია 2.9 პროცენტიანი ზრდა. აღნიშნულმა აღდგენამ შექმნა დამატებითი წნეხი ინფლაციაზე და სსფ-ს შეფასებით ის საშუალოდ გაუტოლდება 5.9 პროცენტს და 4.8 პროცენტს 2021-2022 წლებში.

ნავთობის ფასის ზრდა და შეზღუდვების შემსუბუქება ასევე აისახება აზერბაიჯანის ეკონომიკურ მაჩვენებლებზე. სსფ-ის შეფასებით, 2021 წელს აზერბაიჯანში ეკონომიკური ზრდა 3 პროცენტი იქნება, ხოლო 2022 წელს კი 2.3 პროცენტი. ეკონომიკის გაჯანსაღება ასევე აისახება ინფლაციაზე. პროგნოზის მიხედვით, 2021 წელს ინფლაცია გაუტოლდება 4.4 პროცენტს, ხოლო 2022 წელს - 3.2 პროცენტს. შეზღუდვების შერბილებამ ასევე დადებითად იმოქმედა სომხეთის ეკონომიკურ აქტივობაზე. გაზრდილია სამომხმარებლო ხარჯები და წარმოების სექტორი. თუმცა საგარეო სექტორი ჯერ კიდევ რჩება გაუარესებულ მდგომარეობაში. გარდა ამისა, აზერბაიჯანთან ომის შემდგომ და არსებული პოლიტიკური არასტაბილურობის გამო, მომეტებულია რისკები, რაც აუარესებს ბიზნეს განწყობას. შესაბამისად, სსფ-ის ოქტომბრის პროგნოზის თანახმად, 2021 წელს ეკონომიკური ზრდა განისაზღვრა 6.5 პროცენტის დონეზე, ხოლო 2022 წელს მოსალოდნელია 4.5 პროცენტიანი ზრდა. რაც შეეხება ინფლაციას, 2021 წელს ის 6.9 პროცენტი იქნება, ხოლო 2022 წელს კი საშუალოდ 5.8 პროცენტია მოსალოდნელი.

აღსანიშნავია, რომ გლობალური ინფლაციური წნეხის და მოლოდინების გამო, საქართველოს სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების ცენტრალური ბანკების ნაწილმა 2021 წლის მესამე კვარტალში მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთები კიდევ უფრო გაამკაცრა.

საგარეო სექტორი

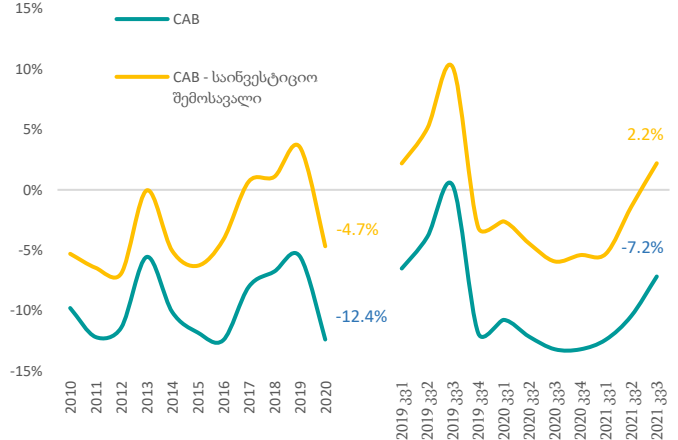
მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი

2020 წელს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ს 12.5 პროცენტი შეადგინა, რაც მნიშვნელოვანი გაუარესებაა 2019 წლის 5.5 პროცენტის დეფიციტის შემდეგ. 2021 წლის პირველი კვარტალიდან მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა გაუმჯობესება დაიწყო. 2021 წლის პირველ კვარტალში ის შემცირდა 12.4 პროცენტამდე, მე-2 კვარტალში მან 10.4 პროცენტს მიაღწია, ხოლო მესამე კვარტალში 7.2% შეადგინა, რაც 6%-იანი გაუმჯობესებაა წინა წლის იგივე პერიოდთან შედარებით, როდესაც მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა 13.2 პროცენტს მიაღწია. მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის გაუმჯობესება გამოწვეულია მომსახურების ექსპორტის მატებით, რაც განპირობებულია ტურიზმის ეტაპობრივი აღდგენით და მიმდინარე ტრანსფერტებით.

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება ხდება ვალით და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით. დეფიციტის ვალით დაფინანსება გულისხმობს ახალი ვალის აღებას და შესაბამისად, უფრო მეტი ხარჯის გაწევას ვალის მომსახურებაზე. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია, რომ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხარჯზე განხორციელდეს. საქართველოში ბოლო პერიოდში უმჯობესდებოდა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების სტრუქტურა და 2017 წელს დეფიციტი მთლიანად იყო პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებით დაფინანსებული. 2019 წლის მესამე კვარტალში, ადგილი ჰქონდა მიმდინარე ანგარიშის პროფიციტს 0.4 პროცენტის დონეზე. რაც შეეხება შემდგომ პერიოდს, დეფიციტის დაფინანსებაში საგარეო ვალი საკმაოდ დიდი წვლილით მონაწილეობს. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია 2020 წელი, როცა ვალით დაფინანსებამ საკმაოდ დიდი წვლილი შეიტანა დეფიციტის დაფინანსებაში.

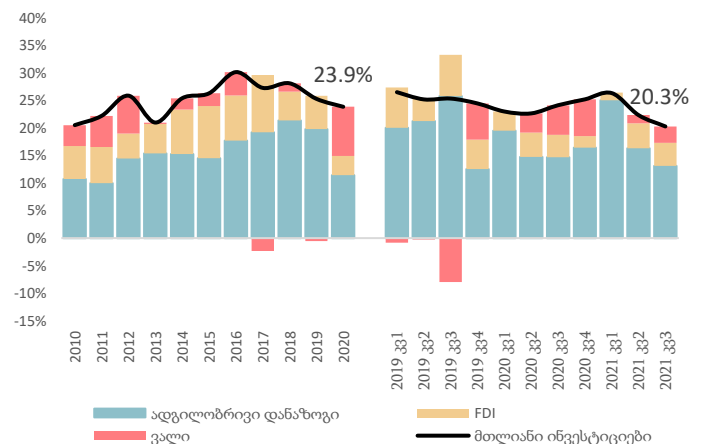
2021 წლის მესამე კვარტალში კვლავ გრძელდება ვალის წილის შემცირება მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსებაში. კერძოდ მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის კლების ფონზე, 2021 წლის განმავლობაში გაიზარდა FDI-ის წილი მის

დიაგრამა 15: მიმდინარე ანგარიშის შეფარდება მშპ-თან, %

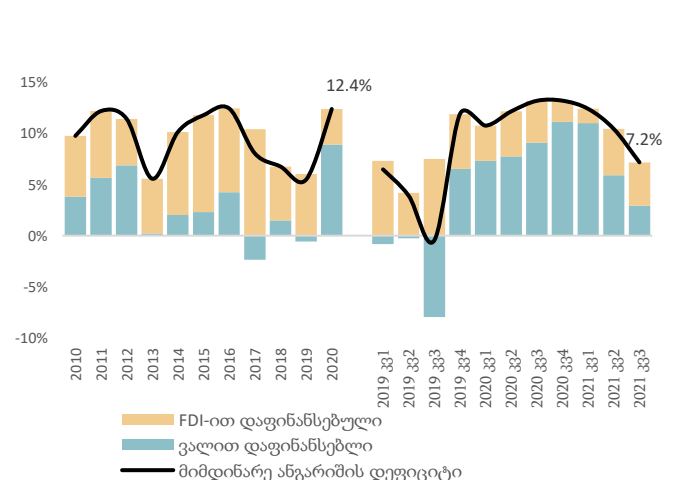
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 16: ადგილობრივი ინვესტიციების დაფინანსება

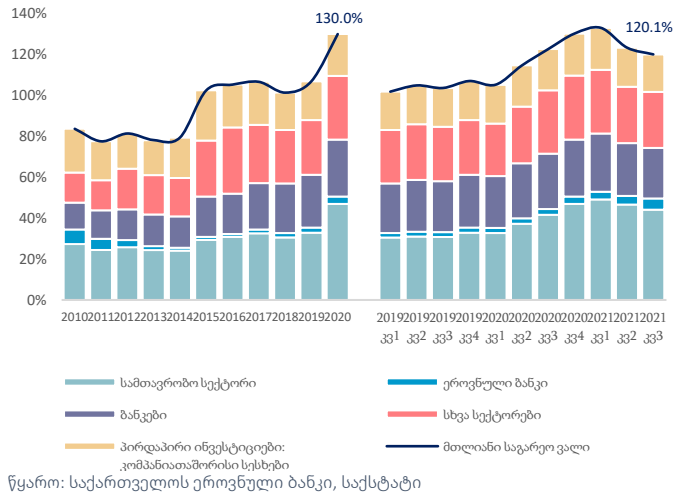
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 17: მიმდინარე ანგარიშის დაფინანსება

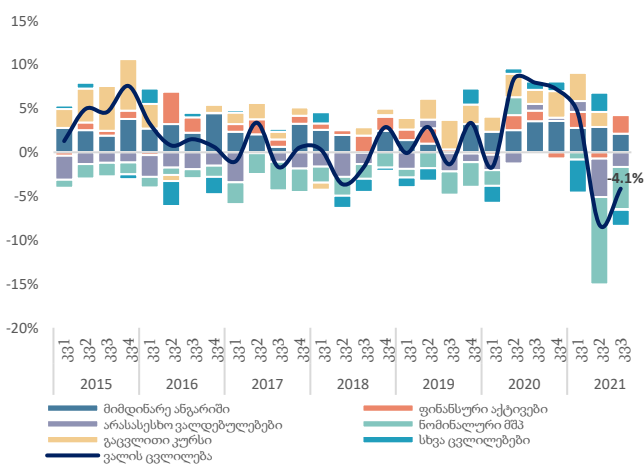

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

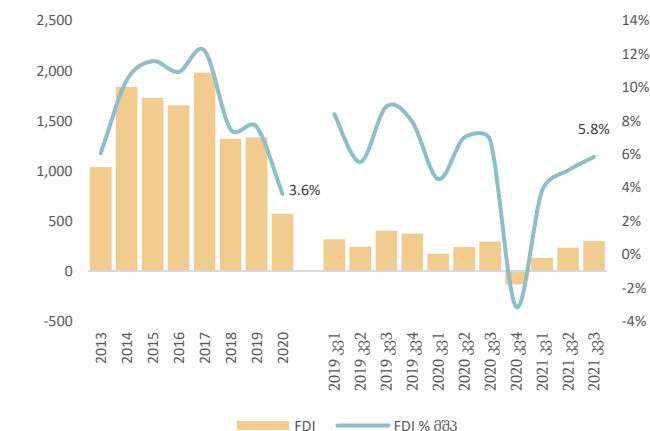
დიაგრამა 18: საგარეო ვალი

დიაგრამა 19: ვალის მშპ-თან თანაფარდობის ცვლილება

დიაგრამა 20: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

დაფინანსებაში 1.4 პპ-იდან 4.2 პპ-მდე, ხოლო ვალის
წვლილი შემცირდა 11.0 პპ-დან 3.0 პპ-მდე.

ს ა გ ა რ ე ო ვ ა ლ ი

მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტთან ერთად, საქართველოს ეკონომიკის დამატებით სისუსტედ საგარეო ვალი მიიჩნევა, რაც კვლავ რჩება მოწყვლადობის ძირითად წყაროდ. საგარეო ვალი შედგება როგორც სამთავრობო სექტორის ვალისგან, ასევე - კომერციული და ეროვნული ბანკის საგარეო ვალისგან და კომპანიათაშორისი სესხებისგან.

მიმდინარე პანდემიის პირობებში საქართველოს მთლიანი საგარეო ვალი მნიშვნელოვნად გაიზარდა 2020 წელს და მთლიანი შიდა პროდუქტის 129.5 პროცენტი შეადგინა. წინა წელთან შედარებით ვალი 21 პპ-ით არის გაზრდილი. საგარეო ვალის ზრდა მნიშვნელოვნად არის გამოწვეული სამთავრობო სექტორის ვალის ზრდით, მიმდინარე პანდემიისას განხორციელებული ღონისძიებებისა და მოზიდული დაფინანსების გამო. 2021 წლის მესამე კვარტლის მდგომარეობით შეინიშნება საგარეო ვალის კლება, აღნიშნულ პერიოდში საგარეო ვალმა მთლიანი შიდა პროდუქტის 120.1 პროცენტი შეადგინა, რაც 3.2 პპ-ით ნაკლებია წინა კვარტლის მონაცემთან შედარებით. კლების მიზეზს წარმოადგენს მესამე კვარტლის ეკონომიკური აქტივობის დაჩქარება და შესაბამისად, ნომინალური მშპ-ს მოსალოდნელო მეტად ზრდა.

საგარეო ვალის ცვლილების დეკომპოზიცია წარმოდგენილია როგორც საოპერაციო ანუ ვალის აღებით, ასევე - საფასო ეფექტით, გაცვლითი კურსის ცვლილებითა და ნომინალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ცვლილებით. აღსანიშნავია, რომ 2015-2016 წლებში საგარეო ვალის ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი გაცვლითი კურსის გაუფასურებამ შეიტანა, ხოლო მშპ ძირითადად ხელს უწყობდა საგარეო ვალის შემცირებას. რაც შეეხება 2021 წლის მესამე კვარტალს, ვალი 4.1 პპ-ით არის შემცირებული, რომელშიც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ნომინალური მშპ-ს ზრდამ მესამე კვარტალში, -4.8 პპ კონტრიბუცია მთლიან ზრდაში. გაცვლით კურსი აღარ წარმოადგენს ვალის ზრდის ერთ-ერთ წყაროს (-0.1 პპ კონტრიბუცია მთლიან ზრდაში). მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი კვლავ სტაბილურად ვალის

ზრდის განმაპირობებელი ფაქტორია (+2.1 პპ კონტრიბუცია მთლიან ზრდაში).

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

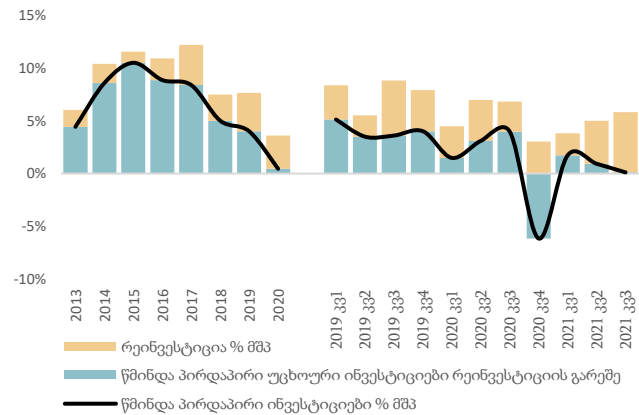
2020 წელს საქართველოში განხორციელებულმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა 572 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელზე 57.2 პროცენტით ნაკლებია. აღნიშნული კლების გამომწვევი ძირითადი მიზეზია რამდენიმე საწარმოს გადასვლა საქართველოს რეზიდენტის საკუთრებაში (340.5 მლნ აშშ დოლარით შემცირება). ამასთან, 2021 წლის მესამე კვარტალში ინვესტიციების მოცულობამ 299 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1.4 პროცენტით მეტია წინა წლის შესაბამისი პერიოდთან შედარებით.

2021 წლის მესამე კვარტალში ყველაზე მეტი ინვესტიცია ჩეხეთიდან შემოვიდა (20.4 პროცენტი მთლიან FDI-ში), ხოლო მეორე და მესამე ადგილს ინაწილებენ ლუქსემბურგი და ნიდერლანდები, შესაბამისი 20 პროცენტი და 12 პროცენტი წილებით მთლიან FDI-ში.

ინვესტიციები ძირითადად განხორციელდა საფინანსო სექტორში და 87.1 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი ინვესტიციების 29.1 პროცენტი), ასევე მაღალი წილი მთლიან ინვესტიციებში უკავია ენერგეტიკის სექტორს 69.3 მილიონი აშშ დოლარით (23.2 პროცენტი) და დამამუშავებელ მრეწველობას 54.7 მილიონი აშშ დოლარით (18.3 პროცენტი). მესამე კვარტალში უარყოფითი FDI მხოლოდ უძრავი ქონების სექტორში დაფიქსირდა.

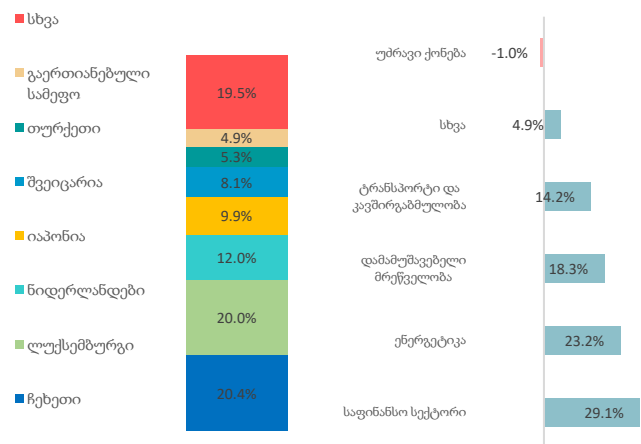
FDI-ს სტრუქტურა კვლავ ინარჩუნებს ბოლოდროინდელ ტენდენციას. კერძოდ კვლავ მაღალია რეინვესტირების წილი მთლიან ინვესტიციებში. 2021 წლის მესამე კვარტალში რეინვესტირების წილი გაიზარდა 1.6 პპ-ით და მშპ-ს 5.7 პროცენტს მიაღწია, რაც მთლიანი FDI-ს 98.1 პროცენტს შეადგენს.

დიაგრამა 21: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

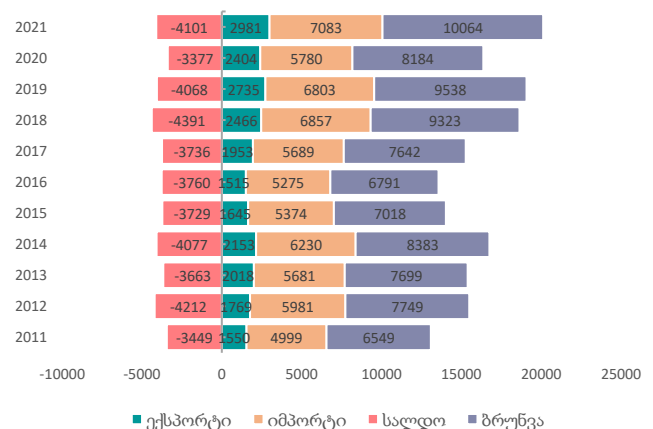
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქსტატი

დიაგრამა 22: FDI-ის განაწილება, 2021 III კვარტალი

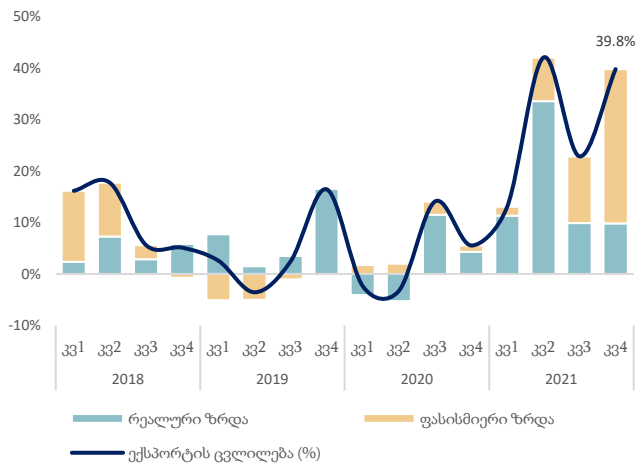
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 23: საგარეო ვაჭრობა, 2021 წელი

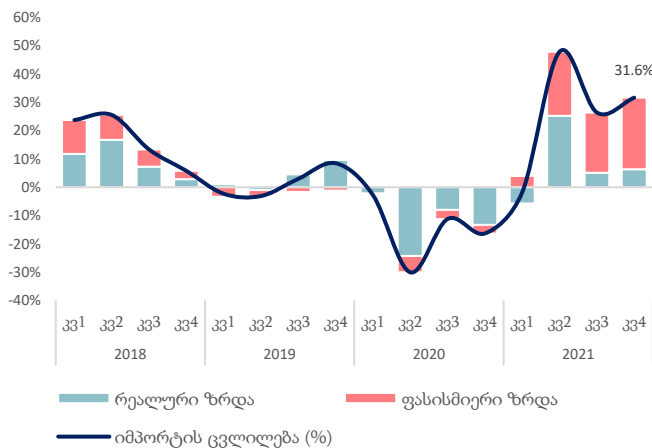
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 24: ადგილობრივი ექსპორტის წლიური ცვლილება

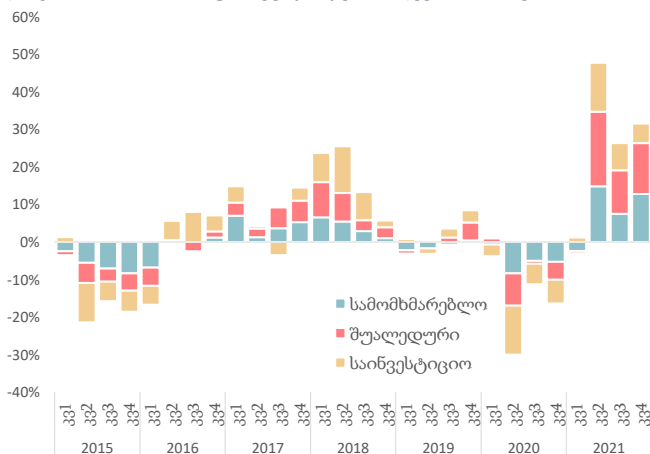
წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 25: იმპორტის წლიური ცვლილება

წყარო: საქსტატი

დიაგრამა 26: იმპორტის ცვლილების დეკომპოზიცია

წყარო: საქსტატი; ავტორის გაანგარიშება

ს ა გ ა რ ე ო ვ ა ჭ რ ო ბ ა

2020 წელს COVID 19-ის პანდემიის ფონზე, მსოფლიოში საგარეო ვაჭრობამ იკლო. რაც საქართველოს ეკონომიკაზეც აისახა. შემცირებული საწარმოო და სამომხმარებლო აქტივობების ფონზე იმპორტმა კლება განიცადა, ხოლო 2020 წლის პირველ ნახევარში შემცირდა ექსპორტიც.

2021 წელს, მას შემდეგ რაც მსოფლიოში და მათ შორის საქართველოშიც დაიწყო შეზღუდვების მოხსნა, საგარეო ვაჭრობამ სწრაფი ტემპებით დაიწყო აღდგენა. გაზრდილ ექსპორტთან ერთად, სწრაფი ტემპებით აღდგა იმპორტიც. 2021 წლის მეოთხე კვარტალში ადგილობრივი ექსპორტის ნომინალურმა ზრდამ წლიურ 39.8 პროცენტთან ზრდას მიაღწია, რისი უმეტესი ნაწილი (30 პროცენტი) ფასისმიერი ზრდა იყო. ამავე პერიოდში იმპორტი 31.6 პროცენტით გაიზარდა, სადაც ზრდის 25.2 პროცენტი იმპორტის ფასების ცვლილებაზე მოდის.

2021 წლის მეოთხე კვარტალში, სამომხმარებლო პროდუქტის იმპორტი გაიზარდა 35.6 პროცენტით (12.9 კპ წილი მთლიან იმპორტში). მაღალი ზრდა დაფიქსირდა შუალედური პროდუქტის იმპორტშიც და 37.2 პროცენტს გაუტოლდა (13.5 კპ მთლიან იმპორტში). შედარებით დაბალი ზრდის ტემპი ჰქონდა საინვესტიციო პროდუქტს, რომლის ზრდამაც 18.9 პროცენტი შეადგინა (5.2 კპ მთლიან იმპორტში). 2021 წლის მეოთხე კვარტალში საქონლის ექსპორტი გაიზარდა 34.2 პროცენტით. ექსპორტის მთავარი შემადგენელი ნაწილი კვლავ, სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატებს (მთლიანი ექსპორტის 19.3 პროცენტი), მსუბუქი ავტომობილებისა (მთლიანი ექსპორტის 9.4 პროცენტი) და ფეროშენადნოების (მთლიანი ექსპორტის 12.8 პროცენტი) ექსპორტს უკავიათ. უმსხვილესი საიმპორტო სასაქონლო ჯგუფი კვლავ სპილენძის მადნებმა და კონცენტრატებმა, მსუბუქმა ავტომობილებმა და ნავთობპროდუქტებმა შეადგინა.

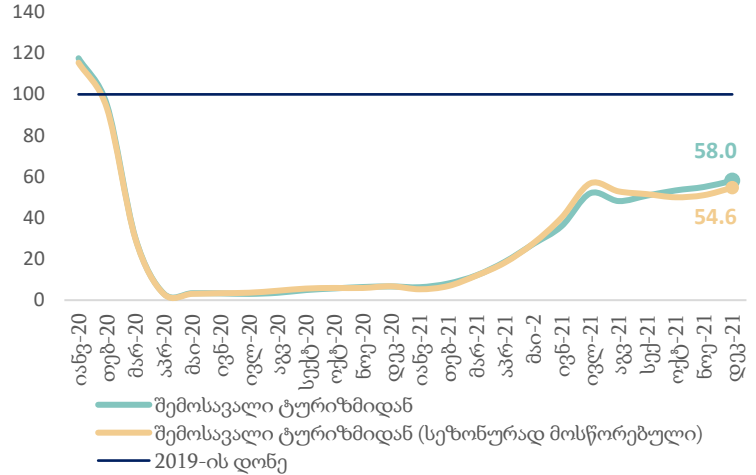
ტურიზმი

პანდემიურ 2020 წელს, როდესაც ეკონომიკა მკაცრი შეზღუდვების პირობებში ფუნქციონირებდა, განსაკუთრებით დიდი დარტყმა ტურიზმის სექტორმა მიიღო. საზღვრების ჩაკეტვამ და საერთაშორისო მოგზაურობის შეწყვეტამ 2020 წელს ტურისტების რაოდენობა თითქმის განუღდა. 2021 წლიდან ეტაპობრივად დაიწყო ტურიზმის სექტორის გაჯანსაღება. 2021 წლის მეორე კვარტალიდან ტურიზმიდან შემოსავლები წლიურად გაიზარდა. აღნიშნული ტენდენცია შენარჩუნდა შემდგომ კვარტალებშიც. მეოთხე კვარტალში ტურიზმიდან შემოსავალმა 379.3 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს 790 პროცენტით აღემატება, ხოლო 2019 წლის მაჩვენებლის 55.3 პროცენტს შეადგენს.

ფულადი გზავნილები

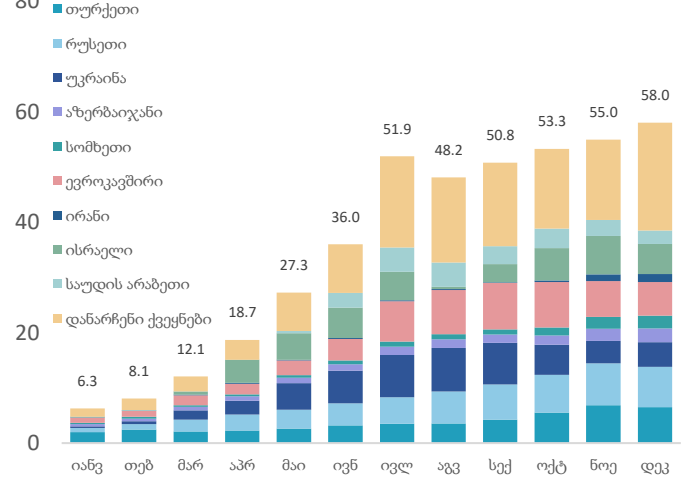
2020 წელს წმინდა ფულადი გზავნილების მოცულობამ 1,639 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 9.6 პროცენტით მეტია წინა წელთან შედარებით. აღნიშნულ ზრდაში ყველაზე დიდი წვლილი შეიტანა იტალიამ და უკრაინამ (ჯამურად 7 პროცენტის წვლილი), ხოლო რუსეთის წვლილი უარყოფითია, -4.4 პროცენტით. რაც შეეხება 2021 წელს, მეორე კვარტალში წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით ზრდამ 52 პროცენტი შეადგინა. 2021 წლის მესამე კვარტალში ზრდა დასტაბილურდა და 9 პროცენტი შეადგინა, ხოლო მეოთხე კვარტალში ზრდამ კვლავ ორნიშნა მნიშვნელობა მიიღო და 14%-ით გაიზარდა. ზრდაში ძირითადი წვლილი შეიტანა იტალიამ 3.7 პპ-ით. ასევე დადებითი წვლილი შეიტანეს აშშ-მ (2.2 პპ), გერმანიამ (1.1 პპ), ისრაელმა (1.3 პპ) და ყაზახეთმა (2.0 პპ). კლება დაფიქსირდა უკრაინიდან გადმორიცხვებში -88.6 პროცენტი, რამაც უარყოფითი წვლილი შეიტანა მთლიან ზრდაში 4.4 პპ-ით, ასევე შემცირდა გადმორიცხვები საბერძნეთიდან 5.2 პროცენტით, რამაც 0.6 პპ-ით შეამცირა მთლიანი ზრდა. აღსანიშნავია, რომ ბოლო პერიოდში რუსეთიდან ფულადი გზავნილები შემცირებული იყო და უარყოფითი წვლილი ჰქონდა გზავნილების ზრდაში. აღნიშნული დინამიკა შეიცვალა ბოლო სამი კვარტალის განმავლობაში, რაც შეიძლება დაკავშირებული იყოს ნავთობის ფასის ზრდასთან.

დიაგრამა 27: ტურიზმიდან მიღებული შემოსავალი, 2019 = 100

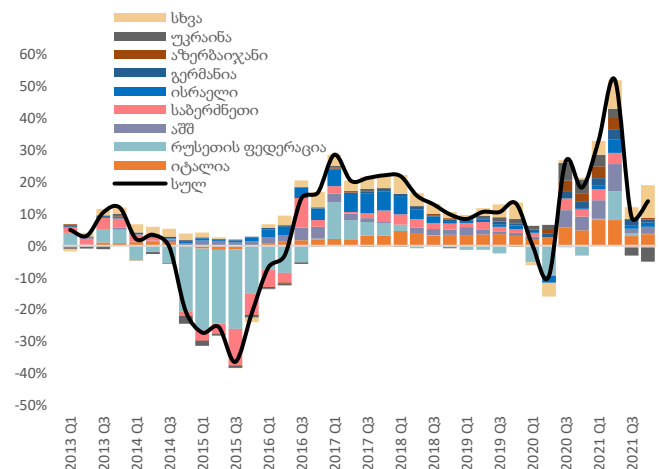
წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 28: ტურიზმის აღდგენა ქვეყნების მიხედვით, 2019 წლის შესაბამისი თვე = 100, %

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 29: წმინდა ფულადი გზავნილები

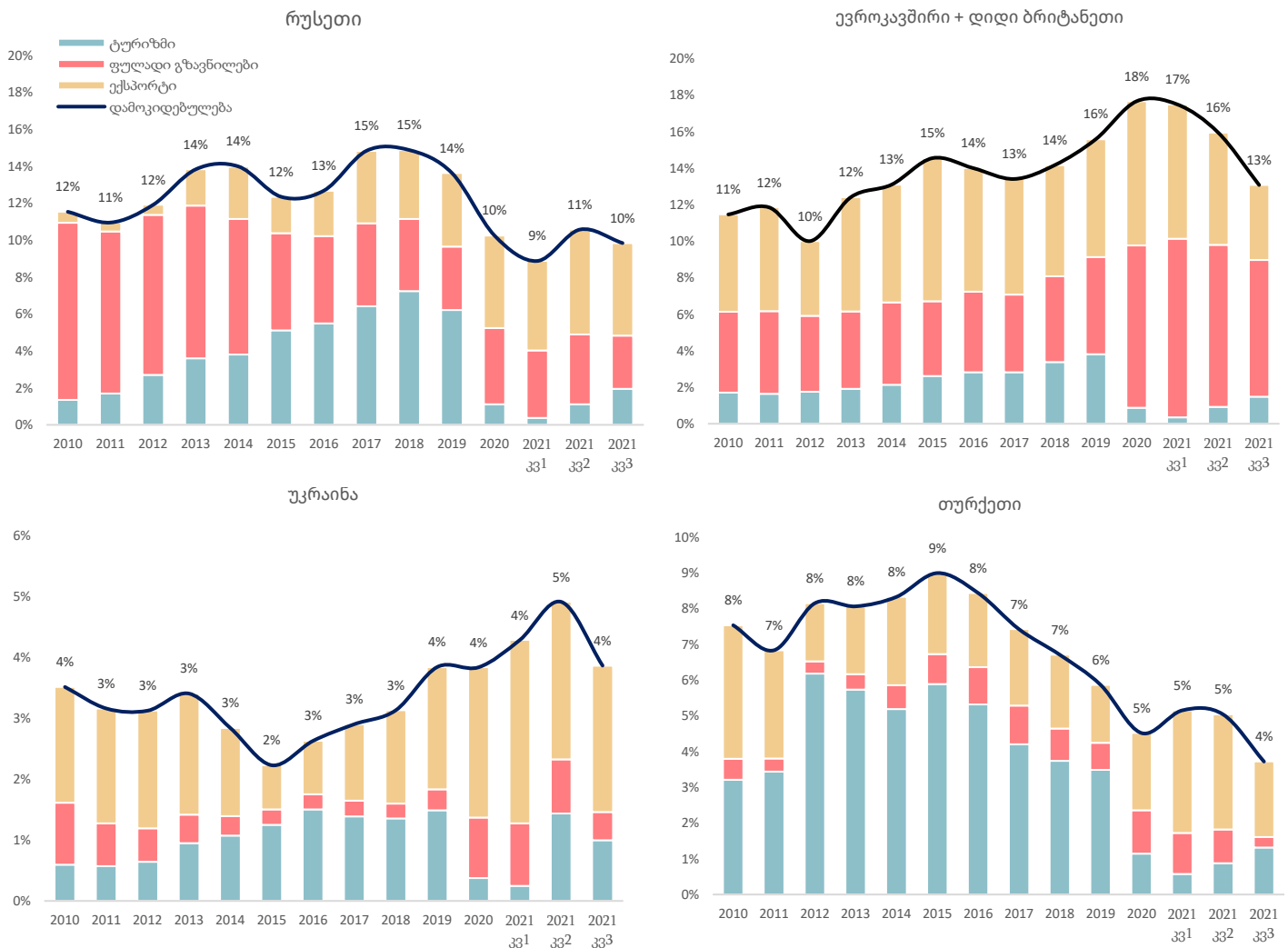

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

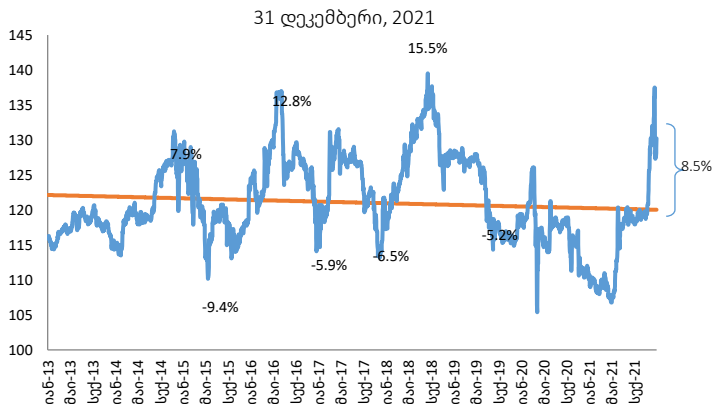
სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულება

საქართველოს ეკონომიკა დივერსიფიცირებულია სხვა ქვეყნებზე დამოკიდებულების მიხედვით. მიმდინარე ანგარიშის შემოსულობებში ექსპორტის, ტურიზმისა და ტრანსფერების წილების მიხედვით, საქართველო ყველაზე მეტად დამოკიდებულია რუსეთზე, თურქეთზე, უკრაინასა და ევროკავშირის ქვეყნებზე. 2021 წლის მესამე კვარტლის მიხედვით, რუსეთზე დამოკიდებულება 2020 წლის მაჩვენებელს გაუტოლდა, რუსეთზე დამოკიდებულების მთავარი განმაპირობებელი საქონლის ექსპორტია. თურქეთზე დამოკიდებულება კვლავ სტაბილურია, მაგრამ ბოლო კვარტალში შეინიშნება კლება. ასევე მცირედით შემცირდა დამოკიდებულება უკრაინაზე, რაც გამოწვეულია უკრაინიდან ფულადი გზავნილების შემცირებით. მაღალ ნიშნულს ინარჩუნებს ევროკავშირზე დამოკიდებულება, მაგრამ 2021 წლის განმავლობაში შეინიშნება მცირედით კლება, ფულადი გზავნილებისა და ექსპორტის შემცირების გამო. აღსანიშნავია, რომ მე-3 კვარტალში შემცირებულია დამოკიდებულება ყველა ჩვენ ტრადიციულ სავაჭრო პარტნიორზე, რაც მიუთითებს შემოსავლების უფრო მეტად დივერსიფიკაციაზე.

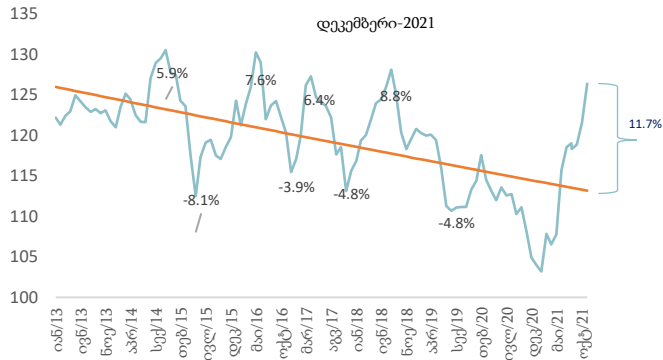
დიაგრამა 30: დამოკიდებულება საავაჭრო პარტნიორებზე

დიაგრამა 31: ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

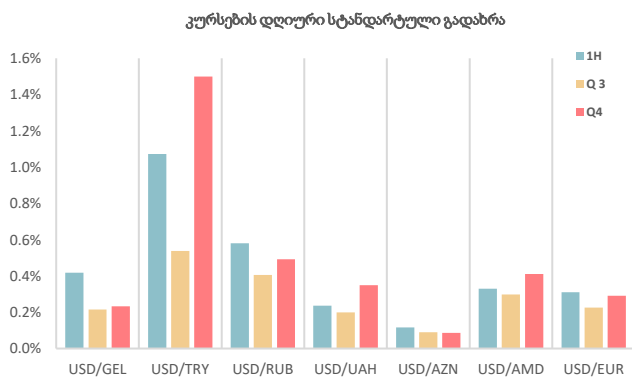

დიაგრამა 32: რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 33: გაცვლითი კურსის მერყეობა

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

გ ა ც ვ ლ ი თ ი კ უ რ ს ი

COVID-19 პანდემიის საწყის ეტაპზე, მაღალი გაურკვევლობის პირობებში, მთელ მსოფლიოში აღინიშნებოდა დოლარის გამყარება. 2021 წლიდან კი დოლარმა შესუსტება დაიწყო, როგორც განვითარებად, ისე - განვითარებული ქვეყნების ვალუტებთან. მსგავს ტრაექტორიას გაყვამ ღარიც. 2021 წლის აპრილიდან, ლარმა სწრაფი გამყარება დაიწყო, რასაც ხელს უწყობდა როგორც დოლარის დაღმავალი ტენდენცია, ასევე - სწრაფად მზარდი ექსპორტი და გაუმჯობესებული მოლოდინები. 2021 წლის მე-4 კვარტალში ლარმა დაიწყო გამყარება როგორც დოლართან, ისე - სავაჭრო პარტნიორებთან, რასთან ერთად გაიზარდა ლარის მეყუობაც 2021 წლის მესამე კვარტალთან შედარებით. ლარის მცირედით გაზრდილი მერყეობა თანხვედაშია საქრთველოს სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების ვალუტების ქვეყასთან. სამომავლოდ რეგიონში გაზრდილი გაურკვევლობა და არასტაბილური გარემო, ასევე ფედ-ისა და ევროპის ცენტრალური ბანკის საპროცენტო განაკვეთების ზრდა საფრთხეს უქმნის ლარის გამყარებასა და სტაბილურობას.

მე-4 კვარტალში ლარი დოლართან მიმართებაში გაუფასურდა 0.7 პროცენტით, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით. ევროსთან კი გამყარდა 1.3 პროცენტით. რაც შეეხება ლირას, ლარი 32.5 პროცენტით გამყარდა ამავე პერიოდში, ხოლო რუბლთან 2.2 პროცენტით გაუფასურდა. გარკვეუწილად აღნიშნული გაუფასურებები დოლართან და რუბლთან განპირობებულია მაღალი საბაზო ეფექტით. 2021 წლის მეოთხე კვარტალის შემდგომ, ლარის ნომინალური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი მკვეთრად გამყარდა და მათ საშუალოვადიან ტრენდს აღემატება 8.5 და 11.7 პროცენტით, შესაბამისად.

ცხრილი 1: ნომინალური ეფექტური და რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსების ცვლილება

	31 დეკემბერი, 2021	31 დეკ 2021 - 1 იან 2021	31 დეკ 2021 - 1 იან 2020
ევრო	3.5040	▲ 14.8%	▼ -8.3%
აშშ დოლარი	3.0976	▲ 5.8%	▼ -7.5%
თურქული ლირა	0.2379	▲ 84.9%	▲ 102.5%
რუსული რუბლი	0.0415	▲ 5.9%	▲ 11.1%
ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი	130.23	▲ 17.7%	▲ 9.2%
რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (დეკემბერი, 2021)	126.36	▲ 20.4%	▲ 11.6%

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

ფისკალური სექტორი

ნაერთი ბიუჯეტი

2021 წელს ნაერთი ბიუჯეტის გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 13,271.3 მლნ ლარით, საანგარიშო პერიოდში კი მობილიზებულ იქნა 13,380 მლნ ლარი, რაც შეადგენს საპროგნოზო მაჩვენებლის 100.8 პროცენტს.

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 3,775.7 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3,771 მლნ ლარი) 100.1 პროცენტია.

- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 1,015.3 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1,001 მლნ ლარი) 101.4 პროცენტია.

- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 6,029.5 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (5,935 მლნ ლარი) 101.6 პროცენტია.

- აქციზის სახით მობილიზებულია 1,868.8 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1,825 მლნ ლარი) 102.4 პროცენტია.

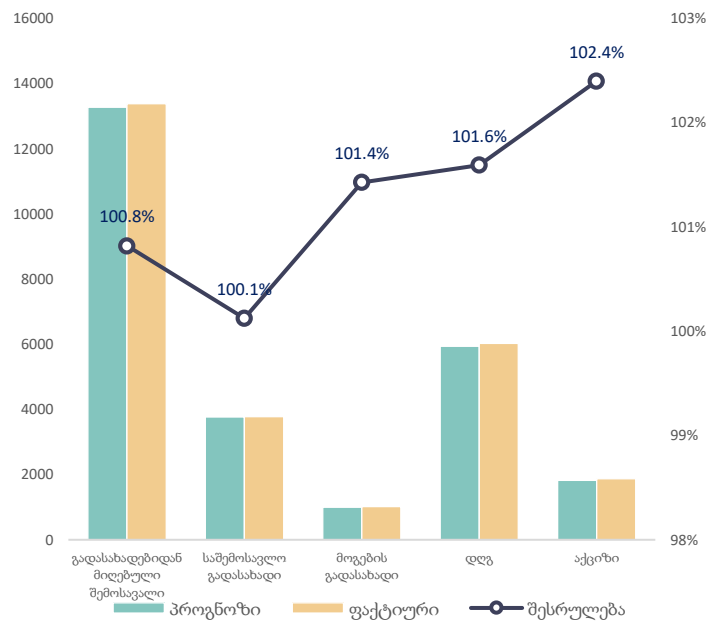
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 86.4 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (81.3 მლნ ლარი) 106.3 პროცენტია.

- ქონების გადასახადის სახით მობილიზებულია 510.7 მლნ ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (510 მლნ ლარი) 100.1 პროცენტია.

2021 წლის მეოთხე კვარტალში, წინა წელთან შედარებით, ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები გაიზარდა 28.1 პროცენტით, ხოლო ხარჯები გაიზარდა 14.8 პროცენტით. ამავე დროს, ნაერთი ბიუჯეტის საოპერაციო სალდომ, რაც წარმოადგენს მთავრობის დანაზოგს, შეადგინა -87.4 მლნ ლარი, ხოლო მთლიანი სალდო განისაზღვრა -1,332.7 მლნ ლარით.

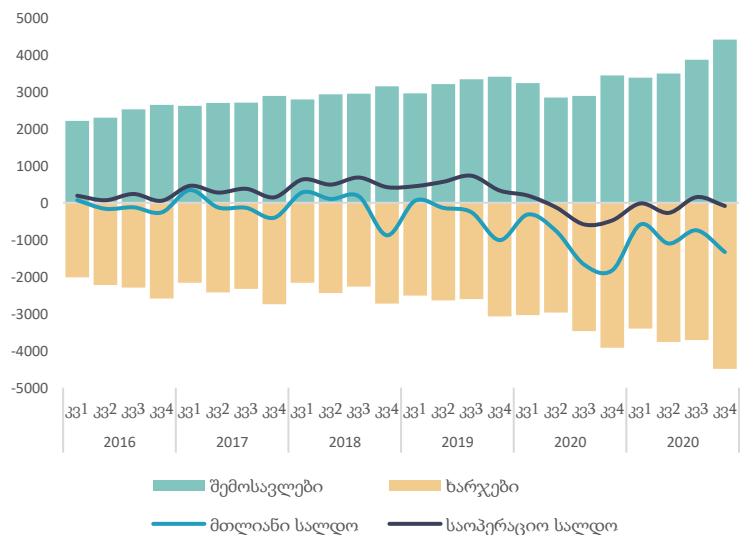
საბიუჯეტო შემოსავლებში მნიშვნელოვან წილს იკავებს გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი, რაც 2021 წლის მეოთხე კვარტალის მონაცემებით შეადგენს 88.0 პროცენტს. ნაერთმა ბიუჯეტმა გადასახადებიდან მიიღო 3,875.3 მლნ ლარი, რაც 33.8 პროცენტით მეტია წინა წლის მაჩვენებელზე. საშემოსავლო გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი წლიურად გაიზარდა 13.7 პროცენტით

დიაგრამა 34: ნაერთი ბიუჯეტის შესრულება

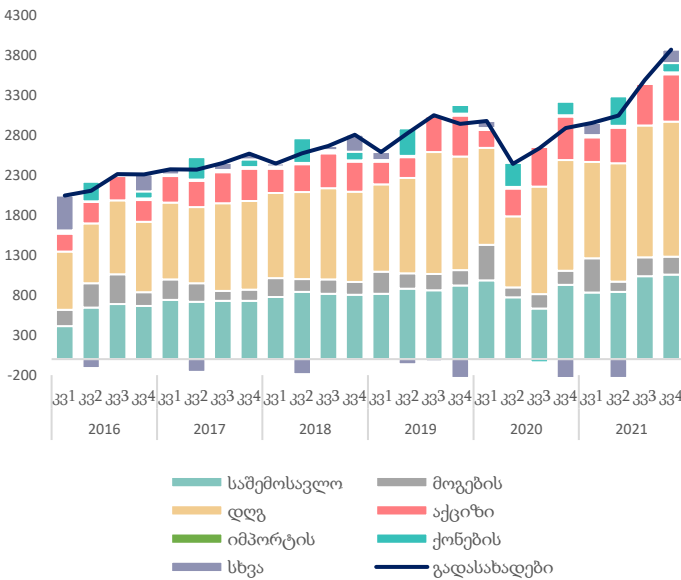
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 35: ნაერთი ბიუჯეტის სალდო

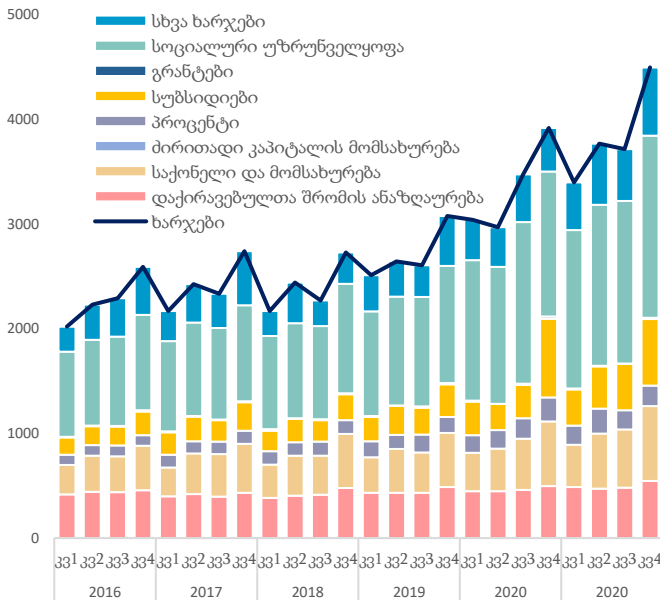
წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 36: გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დიაგრამა 37: ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯები

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

და გაუტოლდა 1,058.4 მლნ ლარს. მაღალი ზრდა შეინიშნება დამატებითი ღირებულების გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლის სახით, რომელიც წლიურად გაიზარდა 22.1 პროცენტით წინა წელთან შედარებით და გაუტოლდა 1,691.7 მლნ ლარს, რაც შეადგენს საგადასახადო შემოსავლების 43.7 პროცენტს. ამავე დროს, გადასახადებიდან მიღებულ შემოსავალში მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება იმპორტისა და მოგების გადასახადებიდან. კერძოდ, იმპორტის გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა 35.7 პროცენტით, ხოლო მოგების გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი გაიზარდა 28.1 პროცენტით. შედარებით მცირედით გაიზარდა აქციზის გადასახადებიდან მიღებული შემოსავალი, რომლის წილი შეადგენს 15.3 პროცენტს, ხოლო ზრდის ტემპი გაუტოლდა 8.3 პროცენტს.

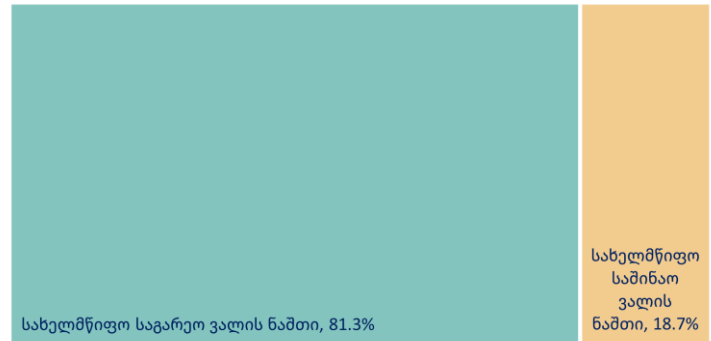
2021 წლის მეოთხე კვარტალში ხარჯები წლიურად გაიზარდა 14.8 პროცენტით და შეადგინა 4,493.5 მლნ ლარი. ბიუჯეტის ხარჯების ნაწილში ყველაზე დიდი წილი უკავია სოციალურ უზრუნველყოფაზე გაწეულ ხარჯებს, რომელიც შეადგენს მთლიანი ხარჯების 38.7 პროცენტს, ხოლო წლიური ზრდის ტემპი ტოლია 25.7 პროცენტის. ასევე გაიზარდა საქონელსა და მომსახურებაზე გაწეული ხარჯები, რომლის წლიური ზრდის ტემპი გაუტოლდა 15.8 პროცენტს და შეადგინა 714.4 მლნ ლარი, რაც შეადგენს მთლიანი ხარჯების 15.9 პროცენტს. რაც შეეხება ხარჯების დანარჩენ მუხლებს, შრომის ანაზღაურებას (მთლიანი ხარჯების 12.1 პროცენტი), სუბსიდიებს (მთლიანი ხარჯების 14.2 პროცენტი), პროცენტს (მთლიანი ხარჯების 4.4 პროცენტი) და სხვა ხარჯებს (მთლიანი ხარჯების 14.5 პროცენტი), 2020 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, შესაბამისად, 9.6 პროცენტით, -15.5 პროცენტით, -13.6 პროცენტით და 56.8 პროცენტით მეტი იქნა მათზე მიმართული.

საქართველოს სახელმწიფო ვალი

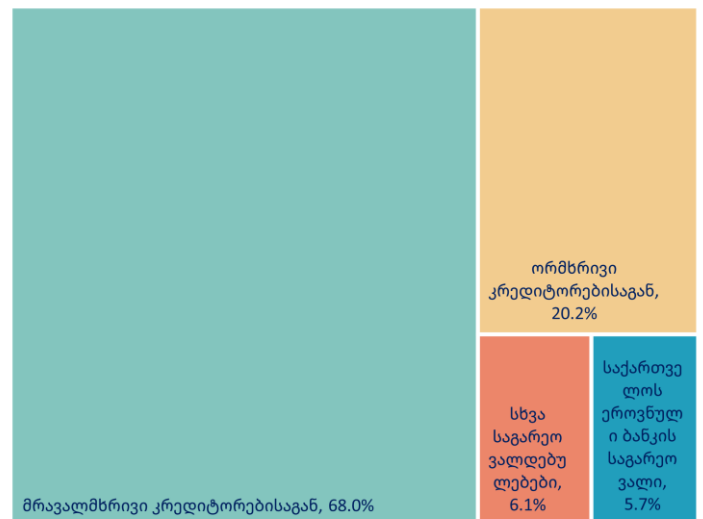
2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით საქართველოს სახელმწიფო ვალის ნაშთმა შეადგინა 31,255 მლნ ლარი, მათ შორის:

- სახელმწიფო საშინაო ვალის ნაშთი შეადგენს 5,837.9 მლნ ლარს, მათ შორის:
 - ეროვნული ბანკისათვის განკუთვნილი ერთწლიანი ყოველწლიურად განახლებადი სახელმწიფო ობლიგაცია („ობლიგაცია სეპ-ისთვის“) – 160.8 მლნ ლარი;
 - სხვადასხვა ვადის მქონე სახელმწიფო ობლიგაციები ღია ბაზრის ოპერაციებისათვის („ობლიგაციები ღია ბაზრისთვის“) – 152.0 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ვალდებულებები - 300.0 მლნ ლარი;
 - ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები - 5,178.7 მლნ ლარი;
- სახელმწიფო საგარეო ვალის ნაშთი შეადგენს 25,416.9 მლნ ლარს.

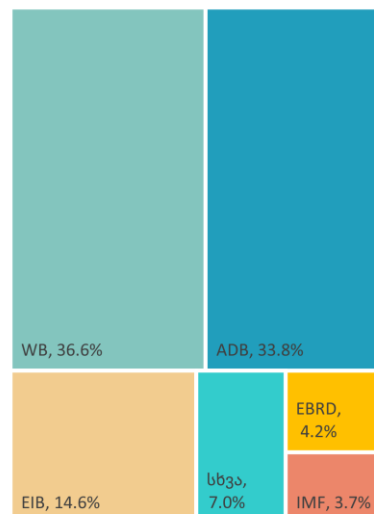
დიაგრამა 38: საქართველოს სახელმწიფო ვალი

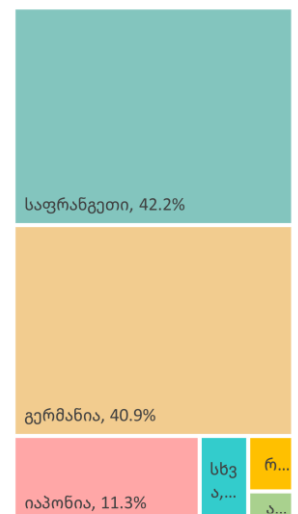
სახელმწიფო საგარეო ვალი

მრავალმხრივი

ორმხრივი

წყარო: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

მონეტარული სექტორი

კერძო სექტორის
ლარიზაცია

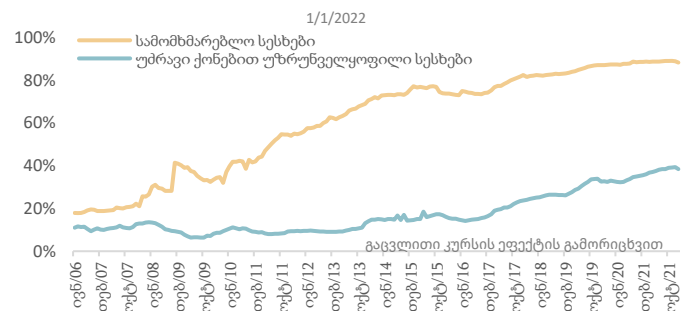
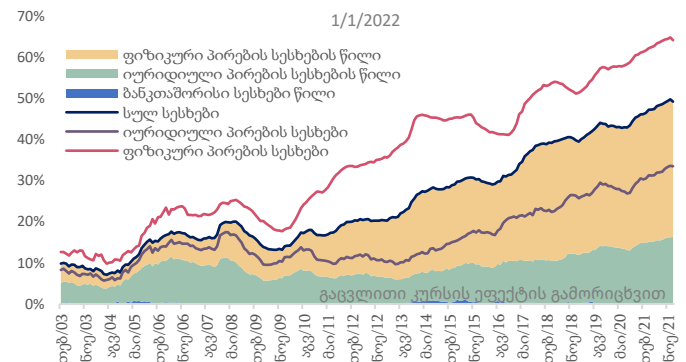
სესხების ლარიზაციას მზარდი ტენდენცია გააჩნია, 2022 წლის 1 იანვრის მდომარეობით მთლიანი სესხების ნაშთების ლარიზაცია 49.15 პროცენტს გაუტოლდა. აღსანიშნავია, რომ მთლიანი სესხების ლარიზაციის ძირითად დეტერმინანტს კვლავ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ლარიზაცია წარმოადგენს. 2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე ლარიზაციამ 64.1 პროცენტი, ხოლო იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების ნაშთებზე - 33.4 პროცენტი შეადგინა.

რაც შეეხება სესხების ლარიზაციას უზრუნველყოფის მიხედვით, სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად აღემატება უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების ლარიზაციას. სამომხმარებლო სესხების ლარიზაცია 2021 წლის განმავლობაში 88 პროცენტის ირგვლის დასტაბილურდა და 2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით 88.2 პროცენტი შეადგენა, რაც შეეხება იპოთეკური სესხების ლარიზაციას, ის 38.4 პროცენტს გაუტოლდა ამავე პერიოდში.

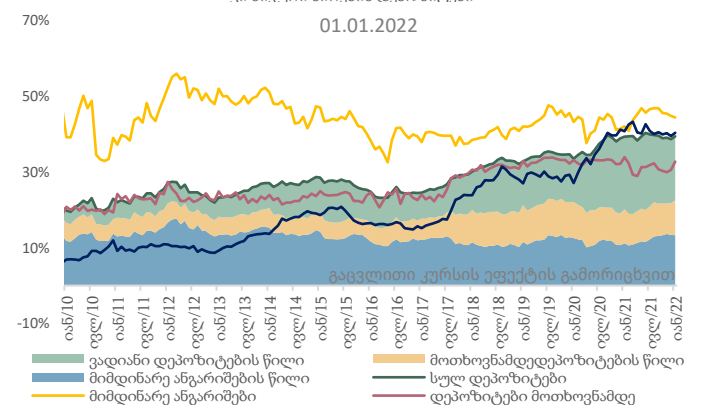
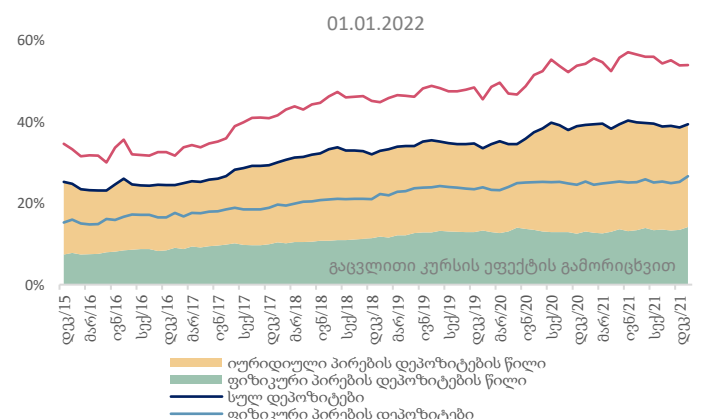
დეპოზიტების ლარიზაცია მნიშვნელოვნად ჩამოუვარდება სესხების ლარიზაციას. მთლიანი დეპოზიტების ლარიზაცია 2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით 39.4 პროცენტი შეადგინა. დეპოზიტების ლარიზაციას მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს იურიდიული პირების დეპოზიტების ლარიზაცია, რაც 2022 წლის 1 იანვარს 53.9 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტების ლარიზაცია 26.6 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ დეპოზიტების ლარიზაციაში ძირითად კონტრიბუტორს კვლავ ვადიანი დეპოზიტების ლარიზაცია წარმოადგენს, 2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით მისი მნიშვნელობა 40.4 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში მიმდინარე ანგარიშების ლარიზაცია - 44.4 პროცენტს შეადგენს, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტების ლარიზაცია წინა კვარტალთან შედარებით 2.47 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 32.7 პროცენტს გაუტოლდა.

დიაგრამა 39: სესხების ლარიზაცია

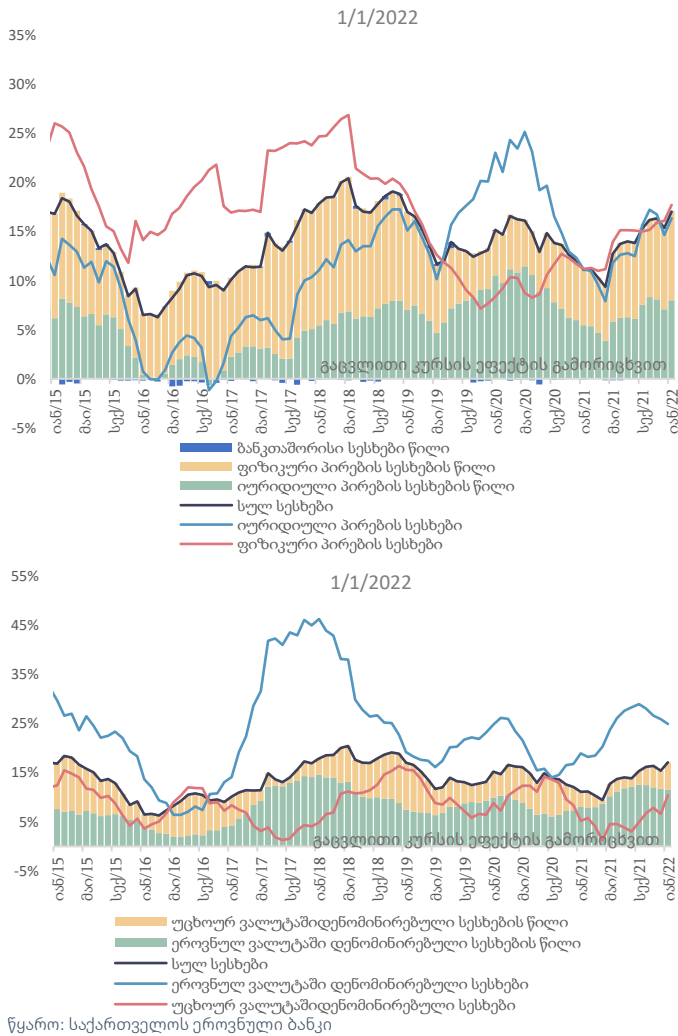

დიაგრამა 40: დეპოზიტების ლარიზაცია

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 41: სესხების წლიური ზრდა

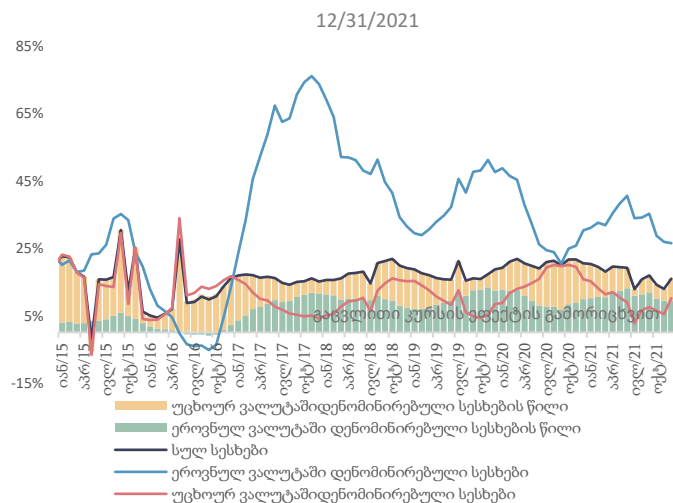

სესხების მიმოხილვა

საკრედიტო პორტფელის წლიურ ზრდაში დაფიქსირებული კლების ტენდენცია 2021 წლის მეორე კვარტალიდან ზრდამ შეცვალა, 1 იანვრის მდგომარეობით 2021 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით მთლიანი სესხები 17.1 პროცენტით გაიზარდა, რაც 0.9 პროცენტული პუნქტით აღემატება წინა კვარტალში დაფიქსირებულ მნიშვნელობას (კურსის ეფექტის გამორიცხვით). აგრეთვე მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება იურიდიული პირების სესხების წლიურ ზრდაშიც, რამაც განაპირობა 2022 წლის იანვრისთვის მისი მნიშვნელობის 16.3 პროცენტამდე ზრდა, მაგრამ 0.9 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტალის მაჩვენებელს, ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების სესხების წლიური ზრდა 17.7 პროცენტს შეადგენს.

აღსანიშნავია რომ ეროვნული ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდას ბოლო პერიოდში აღმავალი ტენდენცია გააჩნია, თუმცა 2021 წლის მეოთხე კვარტალში ზრდა შედარებით ნაკლები იყო და 2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით მისი მნიშვნელობა 24.9 პროცენტს გაუტოლდა. ამავე პერიოდში უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული სესხების ზრდამ 10.4 პროცენტი შეადგინა, რაც 3.6 პროცენტული პუნქტით აღემატება გასული კვარტალის მნიშვნელობას (კურსის ეფექტის გამორიცხვით).

დიაგრამა 42: უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიური ზრდა

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

2021 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი სესხების წლიურმა ზრდამ 15.9 პროცენტი შეადგინა, რაც 1 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტალის მაჩვენებელს. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებში 26.5 პროცენტიანი ზრდა დაფიქსირდა და 8.7 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტალის მნიშვნელობას, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული იპოთეკური სესხების ზრდა უფრო მაღალია წინა კვარტალთან შედარებით და 10.2 პროცენტი შეადგინა.

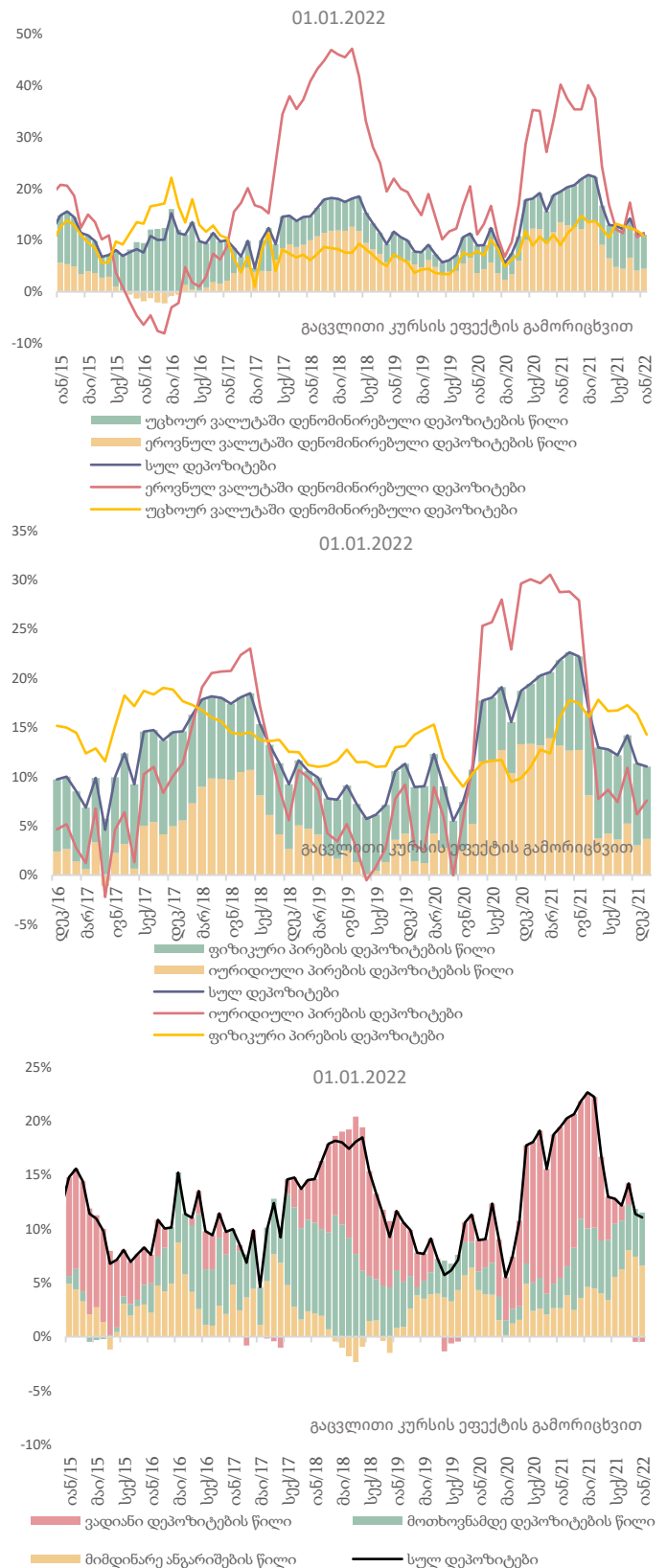
დეპოზიტების მიმოხილვა

მთლიანი დეპოზიტების ზრდა 2022 წლის 1 იანვარს, 2021 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 11.0 პროცენტს შეადგენს, რაც 1.2 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტლის შესაბამის მაჩვენებელს. ამის ძირითად მიზეზს წარმოადგენს მნიშვნელოვანი ზრდის დინამიკის შემდეგ უკანასკნელ კვარტლებში ეროვნული ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიურ ზრდაში დაფიქსირებული შემცირება, მაგრამ ზრდაში შემცირება 2021 წლის მეოთხე კვარტალში დასტაბილურდა, წინა კვარტალთან შედარებით 0.1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა (გაცვლითი კურსის ეფექტის გამორიცხვით) და 1 იანვრის მდგომარეობით 11.4 პროცენტი შეადგინა, ამავე პერიოდში კი უცხოური ვალუტით დენომინირებული დეპოზიტების წლიურმა ზრდამ 10.8 პროცენტი შეადგინა.

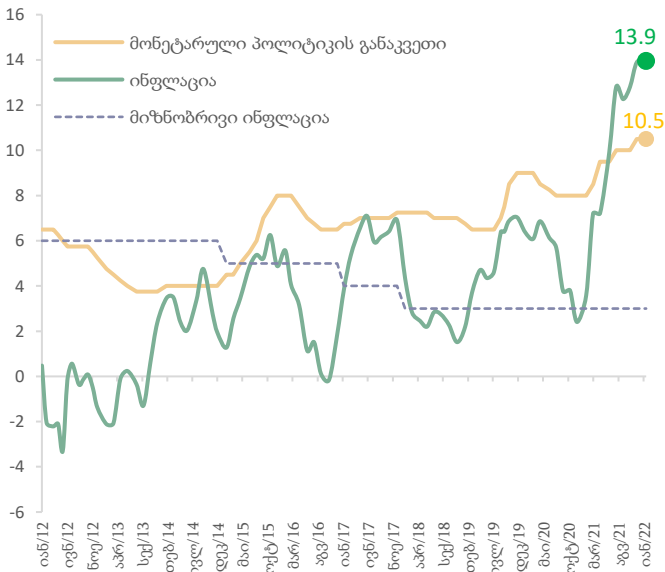
2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, ფიზიკური პირების დეპოზიტების ზრდამ 14.3 პროცენტი შეადგინა, ხოლო იურიდიული პირების დეპოზიტების წლიური ზრდა იმავე პერიოდში 7.6 პროცენტს გაუტოლდა, რაც 0.2 პროცენტული პუნქტით ჩამოუვარდება წინა კვარტლის მნიშვნელობას.

რაც შეეხება დეპოზიტების ზრდას ტიპების მიხედვით, კლება დაფიქსირდა ვადიან დეპოზიტებში, წლიური ზრდის ტემპის კლებამ შეადგინა 1.0 პროცენტი, ხოლო წინა კვარტალთან მიმართებით შემცირდა 4 პპ-ით. რაც შეეხება მიმდინარე ანგარიშსა და მოთხოვნამდე დეპოზიტებს, მათ წლიურმა ზრდამ 1 იანვრის მდგომარეობით შეადგინა 24.8 და 18.6 პროცენტი.

დიაგრამა 43: დეპოზიტების წლიური ზრდა

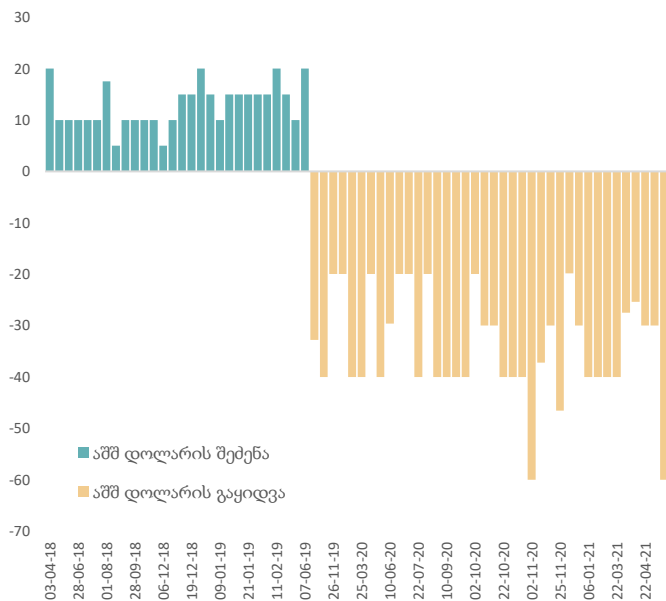

დიაგრამა 44: ინფლაცია და მონეტარული პოლიტიკის
განაკვეთი

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 45: სეზონის სავალუტო აუქციონზე აშშ დოლარით
ვაჭრობის დინამიკა, მლნ

მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთი

საქართველოს ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა 2021 წლის მეოთხე კვარტალში ჩაატარა 1 სხდომა, სადაც გადაწყვეტილება მიიღო რეფინანსირების განაკვეთის 0.5 პპ-ით ზრდისა 10.0 პროცენტიდან 10.5 პროცენტამდე. 2022 წლის პირველ სხდომაზე 2 თებერვალს ეროვნული ბანკის მონეტარული პოლიტიკის კომიტეტმა უცვლელად დატოვა რეფინანსირების განაკვეთი.

სეზონის თანახმად, დეკემბერსა და იანვარში მაღალი ინფლაცია განპირობებული იყო კომუნალური გადასახადების 2020 წლის სუბსიდიის საბაზო ეფექტით. ასევე მათი აზრით, 2021 წლის პირველი ნახევრიდან მოყოლებული, მაღალი ინფლაციას სურსათის, ნავთობისა და ტრანსპორტირების საერთაშორისო მასშტაბით გაზრდილი ფასები განაპირობებს. შესაბამისად, მაღალი ინფლაცია, მეტწილად, სწორედ იმპორტირებული საქონლიდან მომდინარეობს, რაც საერთაშორისო ბაზრებზე აშშ დოლარით გამოხატული ფასების ზრდის ასახვაა. მათი პროგნოზით ინფლაცია მიმდინარე წლის გაზაფხულიდან ეტაპობრივ კლებას დაიწყებს და წლის ბოლოსთვის მიზნობრივ მაჩვენებელს დაუახლოვდება. გამკაცრებული მონეტარული პოლიტიკა, დროებითი ფაქტორების მიღევისა და ფისკალურ კონსოლიდაციასთან ერთად, ინფლაციის ამ შემცირებას შეუწყობს ხელს.

2021 წლის მესამე კვარტალის შემდგომ ეროვნულ ბანკს სავალუტო ბაზარზე ინტერვენცია არ განუხორციელებია.

საპროცენტო განაკვეთები

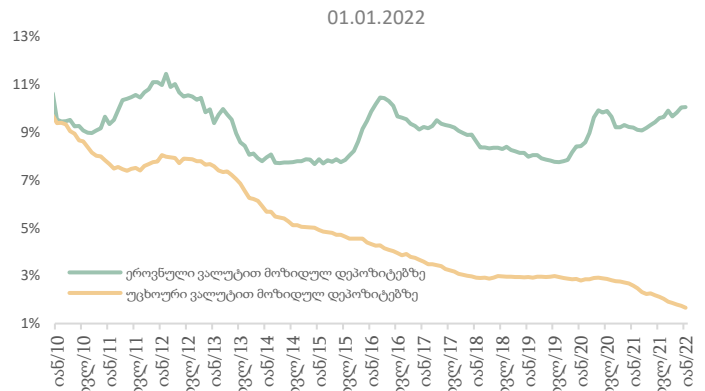
2022 წლის 1 იანვრისთვის, უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე საპროცენტო განაკვეთმა 1.67 პროცენტი შეადგინა, ხოლო ეროვნული ვალუტით - 10.33 პროცენტს უტოლდება.

2022 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, იურიდიული პირების მიერ ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებზე საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი 10.52 პროცენტს გაუტოლდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 1.7 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკური პირების დეპოზიტებზე საშუალო წლიური საპროცენტო განაკვეთები უცხოური ვალუტით განთავსებულ დეპოზიტებზე 1.66 პროცენტს, ხოლო ეროვნული ვალუტით - 10.03 პროცენტს შეადგენს.

2022 წლის 1 იანვრის საშუალო წლიური შეწონილი საპროცენტო განაკვეთი მოკლევადიან სამომხმარებლო სესხებზე 17.8 პროცენტს გაუტოლდა (ეროვნული ვალუტით - 19.98 პროცენტი, ხოლო უცხოური ვალუტით - 6.66 პროცენტი). გრძელვადიან სამომხმარებლო სესხებზე საშუალო შეწონილი საპროცენტო განაკვეთს მნიშვნელოვანწილად ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული სესხები განსაზღვრავს, რომლის მნიშვნელობა 2022 წლის 1 იანვარს 16.76 პროცენტს გაუტოლდა. ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 18.11 პროცენტს შეადგენს, ხოლო უცხოურ ვალუტაში დენომინირებულ სესხებზე - 6.52 პროცენტს.

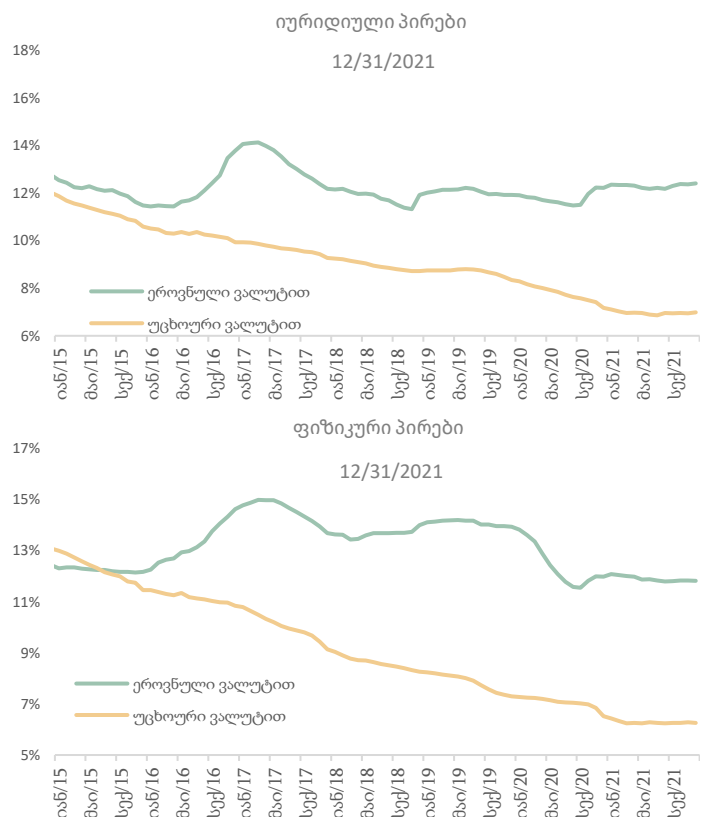
იურიდიულ პირებზე გაცემულ, ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებულ იპოთეკურ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთი 2021 წლის დეკემბრის ბოლოს 13.7 პროცენტს შეადგენდა, ხოლო უცხოური ვალუტით - 6.8 პროცენტს. ამავე პერიოდში ფიზიკურ პირებზე ეროვნულ ვალუტაში გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთმა 13.0 პროცენტი შეადგინა, ხოლო უცხოურ ვალუტაში - 5.7 პროცენტი.

დიაგრამა 46: საპროცენტო განაკვეთები დეპოზიტების ნაშთიბზე

წყარო: საქართველოს ეროვნული ბანკი

დიაგრამა 47: საპროცენტო განაკვეთები გაცემულ, უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილ სესხებზე

ს ა ი ნ ფ ო რ მ ა ც ი ო ფ უ რ ც ე ლ ი

პუბლიკაცია მომზადებულია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის მიერ. პუბლიკაციაში მოცემული ინფორმაცია და აზრები წარმოადგენს ავტორების - მაკროეკონომიკური ანალიზისა და ფისკალური პოლიტიკის დაგეგმვის დეპარტამენტის ეკონომიკური გუნდის აზრებს და არ წარმოადგენს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოფიციალურ პოზიციას. პუბლიკაციაში მოყვანილი ანალიტიკური ინფორმაცია ემსახურება საინფორმაციო მიზნებს და მოპოვებულია საჯარო წყაროებიდან. ანგარიშში მოცემული პროგნოზები და გაანგარიშებები არ უნდა იყოს მიღებული, როგორც დაპირება, მინიშნება და გარანტია.

